

Адыгеим и Лышъхъэу ТХЪАКІУЩЫНЭ Аслъан:

«Миграционнэ хэбзэгъэуцугъэу щыІэм джыри Іоф дэшІэжъыгъэн фае»

Урысые Федерацием щы-
нэгъончъагъэмкІэ и Совет
исекретарэу Николай Патру-
шевым тыгъуасэ Астрахань
щызэхичгъэ зэлукІэм Адыге-
им и Лышъхъэу ТхъакІушынэ
Аслъан хэлэжъагъ. Къыблэ
федеральнэ шъолгырым хэ-
хъэрэ субъектхэм апшъэрэ
ІэнагІэхэр ащызыІыгъхэр ащ
хэлэжъагъэх. Анахъэу зигъо
ІофыгъуитІу мыщ зыщыхэ-
пльагъэхэр: Шъачэ шыкІощт
Олимпиадэм ехъулІэу Уры-
сыем и Къыблэ миграцием
лъэныкъокІэ иІофхэр къы-
зэрэхъылъагъэхэр ыкІи кос-
мосым эпхыгъэ Іофтхъабзэ-
хъу зэрэхъэхэрэм яклэуххэр
шъолгырхэм ащыгъэфедэ-
гъэнхэмкІэ Урысыем и Пре-
зидент къафишІыгъэ пшъэ-
рылхэм ягъэцэкІэн зэрэкІор-
эм иуплъэкІун.

ЗэлукІэм зэрэщыхагъэунэ-
фыкІыгъэмкІэ, олимпийскэ
столицэм истатус Шъачэ зэ-
рратыгъэм къыхэкІэу ІэкІыб
къэралхэм арысхъу Къыблэ
федеральнэ шъолгырым къа-
кІохэрэм япчъагъэ хэпшы-
кІэу нахъыбэ хъугъэ. Ащ эпхы-
гъэу ІофшІэным ирынкэ гу-
мэкІыгъоу илъым хэхъо, со-
циальнэ лъэныкъомкІэ уч-
реждениехэм зэшІуахын фаеу
хъурэ Іофтхъабзэхэм ахэхъо,

загъори лъэпкъ, дин ыкІи нэ-
мыкІ ушъхъагъэхэм япхыгъэу
зэпэуцужыныгъэхэр къахэ-
таджэх. Ащ къыхэкІэу Уры-
сые Федерацием и Прези-
дент и Полномочнэ лыкІоу
Къыблэ федеральнэ шъолгы-
рым щыІэ Владимир Усти-
новым шъолгырхэм япашэ-
хэм пшъэрылх афишІыгъ
«Олимпиадэм эпхыгъэ псэо-
лэшІынхэр зауэхэкІэ, ІэкІыб
къэралхэм къарыкІыгъэ цыф-
хъу ахэм яшІын хэлэжъагъэ-
хэр игъом рагъэкІыжыныхэм»
пае Іофтхъабзэхэр зэрэхъанхъу.

Мы зэлукІэм къытегушыІэзэ
Адыгеим и Лышъхъэу зэрэхи-
гъэунэфыкІыгъэмкІэ, Олим-
пийскэ джэгунхэр зыщы-
кІощтхэ чІыпІэм тиресубли-
кэ пблагъэу зэрэщытым къы-
хэкІэу ІэкІыб къэралхэм къа-
рыкІыхэрэм псэупІэу ар къы-
хахы. Мы аужырэ илъэси-
пшым къыкІоцІ нэмыкІ хэ-
гъэгухэм къарыкІырэ цыф-
хъу къахІохэрэм япчъагъэ
хэпшыкІэу хэхъагъ. Аужырэ
илъэситІур пштэмэ, тирес-
убликэ къыхагъэхэм япро-
цент 80-р союзнэ республи-
кэхъу щытыгъэхэм ягражда-
ных. Цыфхэм ІофшІэн ягъэ-
гъотыгъэным иІофыгъуи ахэм
нахъ къагъэхъылъэ, ІофшІэн
зымыгъотыхэрэм япчъагъи

хагъахъо, ежъ республикэм
щыпсэурэ цыфхэмрэ ащ къы-
хъагъэхэмрэ зэпэуцужыныхэр
къахагъэтаджэх. Анахъэу тыз-
гъэгумэкІыхэрэм ащыщ рес-
публикэм щыпсэурэ цыфхэм
шэн-хэбзэ зэхэтыкІэу яІэхэр
къызымыдзэхэрэр ахэм зэра-
хэтхэр, къыхагъэхэмрэ ащ
щыпсэухэрэмрэ язэфыщыты-
кІэхэр зэщыкъонхэм фэзгъэ-
блыхэрэр къызэрахэкІыхэрэр.

— ДжырэкІэ, гухэкІ нахъ
мышІэми, правовой шапхъэу
щыІэхэм къыдалгытэрэп со-
циальнэ гумэкІыгъоу ащ фэ-
дэ Іофыгъохъу къахэтаджэ-
хэрэм къызыдахыхэрэм
цыфхэр ащыуэхумэгъэнхэр.
Миграционнэ политикэр
шІуагъэ къытэу гъэцэкІэгъэ-
нымкІэ федерацием иполно-
мочиехэр шъолгырхэм афэ-
гъэзагъэхэ мыхъумэ, Іофыгъоу
зигугъу тшІырэр зэшІопхын
плэкІыщтэп. Ащ къыхэкІэу
миграционнэ хэбзэгъэуцугъэм,
тэ зэрэшІотшІырэмкІэ, джыри
Іоф дэшІэжъыгъэн фае, —
къыкІыгъэтхыгъ ТхъакІушынэ
Аслъан. — Хэбзэнчъэу шъо-
лырхэм къарыхъагъэхэр пІэлъэ
гъэнэфагъэкІэ зыщыгъыщт-
хэ гупчэхэр а чІыпІэхэм къа-
щызэлухыгъэнхэм изэшІохы-
ни федеральнэ гупчэм ыналэ
къытыридзэн фае. Адыгеим

ащ фэдэ гупчэу иІэм респу-
бликэм къыхагъэ нэбгырабэп
чІэсыр, арышъ, учреждением
иІыгъын мылкъу ищыкІагъэу
щытэп.

Адыгеим и Лышъхъэу зэрэ-
хигъэунэфыкІыгъэмкІэ, Уры-
сыем и Президент космосым
эпхыгъэ ІофшІэным иклэуххэм
ягъэфедэнкІэ пшъэрылхъу
къафишІыгъэхэм атегъэпсы-
хъагъэу пІэлъэ кІыхъэм те-
лытэгъэ программэу «Адыгэ
Республикэм исоциальнэ-эко-
номикэ хэхъоныгъэкІэ кос-
мосым эпхыгъэ ІофшІэным
икІэуххэр гъэфедэгъэнхэр»
зыфиІоу 2014 — 2016-рэ илъэс-
хэр къызэлъызыубытыхэрэм
ипроект тиресубликэ ша-
гъэхъазырыгъ. Мы лъэныкъом-
кІэ Іоф зышІэрэ урысые пэ-
рыт организациехэм тыргъу-
сэу республикэм иэкономикэ
исектор зэфэшъхъафхэм зи-
гугъу къэтшыгъэ кІэуххэр зэ-
рашагъэфедэштхэмкІэ не-
пэ ехъулІэу лъэныкъо зэфэ-
шъхъафхэр агъэнэфагъэх.
Хъызмэт ІофшІэнымрэ соци-
альнэ лъэныкъомрэ космосым
эпхыгъэ ушэтынхэм яклэух-
хэр зэрашагъэфедэштхэмкІэ
Іофтхъабзэ заулэ Адыгеим
щызэшІуахыгъах. Мы аужы-
рэ илъэситІум санитар авто-
транспортымкІэ ГЛОНАСС
ибортовой комплексхэмкІэ
медицинэ ІэпыІэгъу псынІэм
икъулыкъухэр зэтырагъэпсы-
хъагъэх, спутник навигацием
исистемэхэмкІэ — зэкІэми зэ-
дагъэфедэрэ пассажир транс-
портыр, джащ фэдэу гъогу-
псэолъэшІ ыкІи коммуналь-
нэ техникэр. Республикэм

ицифровой топографическэ
картэу «один к 25-ти тыся-
чам» зыфиІорэ шапхъэм тетэу
гъэпсыгъэр агъэфедэ, къэлэ-
гъэпсын ІофшІэнымкІэ, чІы-
пІэ планированиемкІэ пшъэ-
рылх зэфэшъхъафхэм язэ-
шІохынкІэ ар къызфагъэфедэ.

— ОшІэ-дэмышІагъэ зыхэлъ
тхъамыкІагъохэмкІэ шІуагъэ
къэзытыщт мониторингыр,
псыхэм, мэххэм ыкІи мэкъу-
мэщым къащыхъухэрэм алъы-
плъэгъэнымкІэ, метеорологи-
емрэ картографированиемрэ
альэныкъокІэ пшъэрылхъу къэ-
уцухэрэр зэшІохыгъэнхэм-
кІэ космосым къыщытыра-
хыхэрэм ягъэфедэн мэхъанэ-
шхо иІэу щыт, — къыІуагъ
ТхъакІушынэ Аслъан ыкІи
космосым эпхыгъэ ІофшІэ-
ным иклэуххэм ягъэфедэнкІэ
Адыгеим лъэпсэ къэкІуапІэхэр
зэриІэхэм аналэ атырыргъэ-
дзагъ. Ахэр: «Интеллектуаль-
нэ геоинформационнэ техно-
логиехэм я Гупч» зыфиІорэр
ыкІи 1999-рэ илъэсым къы-
щегъэжъагъэу Адыгэ къэра-
лыгъо университетым гъэ-
хъагъэ хэлъэу Іоф щызышІэрэ
ГИС-гупчэр.

ЗэкІэ зышІоигъо лъэныкъо-
хэм гъусэныгъэ пытэ адыти-
Іэу космосым эпхыгъэ Іоф-
шІэным къыкІэкІогъэ гъэхъа-
гъэхэр Адыгеим иэкономикэрэ
исоциальнэ лъэныкъорэ ащы-
гъэфедэгъэнхэмкІэ ренэу Іоф
тшІэным тыфэхъазыр.

**Адыгэ Республикэм
и Лышъхъэу
ипресс-къулыкъу**

*Сурэтхэр А. Гусевым ты-
рихыгъэх.*

АмышIахэу фэдэ къызфахьыжьиыгъа?

Фэтэрыбэ хьурэ унэхэм ягъэлорышIэкIо компаниеу N 6-м ахьщэ лые цIыфхэм аIихыштыгъэу прокуратурэм иIофышIэхэм агъэунэ-фыгъ. ЗэкIэмкIи еж ифедэу гъэлорышIапIэм къыхигъэкIыгъэр сомэ мин 86-рэ мэхьу.

— ФэлО-фашIэхэу агъэ-федагъэхэр къэзыгъэлэгъорэ пкыгъоухэм япчъагъэхэм ямылгытыгъэу ыкIи шапхъэхэу агъэнэфагъэхэм атекIыхэу ежхэм кьалгытэгъэ пчъагъэхэмкIэ ахьщэр цIыфхэм аIахыгъ, — къыщыхагъэщыгъ Адыгеим ипрокуратурэ ипресс-къулыкъу.

КъызэраIуагъэмкIэ, фэтэрыбэу зэхэт унитфымэ ащыпсэухэрэм фэлО-фашIэхэм ауасэ зэратышт тхьапэу къафахьыгъэхэм сомэ 200 — 300 фэдиз лыеу атын фаеу арытыгъ.

— Коммунальнэ фэлО-

фашIэхэм апкIэу цIыфхэм атын фаер къизыдзэхэрэм ауштэу зыфэхьугъэу кьалорэр программэу зэрэлажьэхэрэм техникескэ хэукьоныгъэхэр зэрэфэхьугъэхэр ары, — къыщыхагъэщыгъ АР-м ипрокуратурэ.

Лыеу арагъэтыгъэ ахьщэр кIалгытыкIыжьинышъ, охьтэ гъэнэфагъэм къыкIоцI цIыфхэм афызэкIагъэкIо-жьиным фаеу гъэлорышIапIэм ипашэ пшъэрылъ фашIыгъ, лажьэ зилэхэм дисциплинарнэ пшъэдэкIыжъ арагъэхьынэу щыт. Джырэ уахьтэм Iофыр зэхафы.

Мы илъэсым имэлылфэгъу мазэ гъэлорышIэкIо компаниеу N 2-м иIофышIэхэми прокуратурэм пшъэдэкIыжъ аригъэхьыгъ. Ахэм коммунальнэ фэлО-фашIэхэмкIэ уасэхэр зэрытхэгъэ тхьапэхэм ягъэпсыкIэкIэ шапхъэхэр аукуагъэхэу къыхагъэщыгъ.

Лъапсэ фэхьурэр бэ

Статистикэм къызэритырэмкIэ, аллергия зилэхэм япчъагъэ илъэс къэс хэхьо. Аллергиер уз лъэпкэ зэфэшъхьафэу зэтеутыгъ: уахьтэу тызыхэтым елгытыгъэу ащ цIыфым иягъэ ригъэкIыным елъэкIы. ГушыIэм паче, узыр анахьэу къызыщегъэрэр гъатхэм икIихьэгъур ары. Сыда пIомэ ащыгъум чыгхэр къэтIэмынхэу рагъажьэ, уцыжхэр къэкIых. ЦIыф пэпчэ еж ипкынын-лынэ елгытыгъэу ар зэхешIэ. Врачхэм къызэралорэмкIэ, цIыфым ииммунитет зыфэдэм елгытыгъэу мы узыр къыпэхьэ. Ащ ипкынын-лынэ хэлтын фэе Iзэгъу ферментхэм ащыкIэ зыхьукIэ, жьи къызэрищэрэр, гъомылапхъэу ышхырэр кIын къыщэхьух. Ащ къыхэкIэу цIыфым ынэпс-ыпэпс къэкIо, ыкIышъо пIыжьэу къытырепхъэ. Анахьэу гъатхэм икIежъэгъум цIыфыр зыгъэгумэкIырэ узэу аллергиер къызжэкIыхэрэм ащыщ къумбылым къыпкIырэ цыр.

ЦIыфым къымышIэу илъэс пчъагъэм къыкIоцI аллергиер иIэн ылъэкIышт. ГушыIэм паче, мэкъуогъум ыгузэгухэм адэжъ цIыфым ычый узэу е ыпэпс кIычъэу къыхэкIы. Джащ фэдэу ылэ-ылакьохэр къэп-сыхэу, нэгъур узэу мэхьу. Ащ лъа-

псэу иIэн ылъэкIыштыр аллергиер ары, ау бэмэ ар икъоу къагурылорэп. Мыщ дэжьиым нэгъырэ пэпчэ къыгурылон фаер зы — ор-орэу узэлэ-зэжьи хьуштэп, специалист-аллергологым зыфэгъэзэн фаче, ары уцхэр къызитхыкIыштыри, кьыолэзэщтыри.

КъэIогъэн фаче, аллергиер ным иIэ зыхьукIэ, процент 30-м нэсэу исабийи ар къеузын ылъэкIышт. Ными, тыми ар яIэ зыхьукIэ, а процентыр фэдитIукIэ нахьыбэ мэхьу. Сабыим мыр къемыузыным паче ар къэмыхьузэ ным къыухьумэн фаче. КIэлэцIыкIум аллергиер къезытын ылъэкIышт ыкIи еж ным къемызэгъырэ гъомылапхъэхэр ыгъэфедэхэ хьуштэп.

ЫпэкIэ къызэрэщытIуагъэу, аллергиер къызыузырэ уахьтэр зэфэшъхьафы. ГушыIэм паче, Адыгеим щыпсэухэрэм аллергологым анахьэу зыщыфагъазэрэр мэзаем къыщегъэжъагъэу мэллылфэгъум нэс. А уахьтэм чыгхэр къэтIэмых. ЖъоныгъокIэ-бэдзэогъу мазэхэм лэжьиыгъэхэр ыкIи уц зэфэшъхьафхэр къэкIых. Шышъхьэлум къыщегъэжъагъэу чъэпыогъум нэс амброзиер къэкIы. Ахэр арых нахьыбэрэмкIэ аллергиер лъапсэ фэхьухэрэр.

КИАРЭ Фатим.

СыфэгъушIо!

КЪУНЫЖЪ

Мыхьалмэт

зысшIэрэр бэшIагъэ.

Илъэс 50-м ехьурэ

Iоф дэсшIагъэ.

ИIофшIагъэхэми

дэгъоу сащыгъуаз.

Университетым

кIэлэегъаджэ

хьуштыр цыгъэ-

хъазыргъээнхэмкIэ

Iофышхо ышIагъэ.

ЦIыф дэгъу,

тхылыбэ

ытхыгъ. Тэфэу

медалэу «Адыгеим

и Щытхьузехъ»

зыфилорэр къыфагъэ-

шъошагъэу сэлъытэ.

Псауныгъэ пытэ

иIэнэу,

бэрэ цыIэнэу

сыфэлъало.

АКЪУ-м

иIорессорэу

БЛЭГЪОЖЪ

Зулъарин

• КъэбарыкIэхэр • КъэбарыкIэхэр • КъэбарыкIэхэр • КъэбарыкIэхэр •

IЭНЭ ХЪУРАЕХЭР

Хэбзэгъэуцугъэм дырагъаштэ

КъызэтынэкIыгъэ илъэсым шышъхьэлум Къэралыгъо Думэм идепутат куп кIэшакIо зыфэхьугъэ федеральнэ хэбзэгъэуцугъэм ипроект Къэралыгъо Думэм халъхьэгъагъ. Ащ ыгъэнафэщтыгъ къэралыгъо къулыкьушIэхэм IэкIыб хэгъэгухэм мыкощырэ мылкъу ыкIи ахьщэ ащыряIэн фимытхэу гъэпсыгъэнэу. Урысые Федерацием и Президент Федеральнэ ЗэIукIэм фэкIорэ Джэпсалэ 2012-рэ илъэсым тыгъэ-гъазэм и 12-м къызешIым, а хэбзэгъэуцугъэм дегъэштэгъэн феу зэрилгытэрэр къылогъагъ. А мазэм и 21-м хэбзэгъэуцугъэр апэрэ еджэгъумкIэ аштэгъагъ. 2013-рэ илъэсым мэзаем Урысые Федерацием и Президент Къэралыгъо Думэм хилъхьагъ къэралыгъо къулыкьушIэхэм IэкIыб къэралхэм мыкощырэ мылкъу, ахьщэ, уасэ зилэ тхылышIэхэр ащыряIэнхэ фимытхэу зыгъэнэ-фэрэ хэбзэгъэуцугъэм ипроект. КIэкIэу къэпIон хьумэ, мы Iофым ехьылIэгъэ проект заулэ Къэралыгъо Думэм рахьыллагъ, апэрэ еджэгъумкIэ аштагъэх.

Законопроектхэм агъэнэфэрэ шапхъэхэр алъэлэсых агъэнэфэрэ IэнатIэм Iуагъахьэхэрэм ыкIи лъэгэпIэ зэфэшъхьафхэм къахи-убытэрэ депутатхэм. Джырэблагъэ Владимир Путиным телезэ-IукIэгъу зызэхещэм цIыфхэм

къышаIэтыгъэ упчIэхэм а Iофыр ащыщыгъ. Къэралыгъом ипашэ теубытагъэ хэлъэу къыIуагъ къэралыгъо къулыкьушIэ пстэури къэралыгъомрэ цIыфхэмрэ шъыпкъагъэ ахэлъэу афэлэжъэнхэ зэрэфаер, яхэгъэу цыхьэ фамышIымэ, къэралыгъо IэнатIэ зэрахьанэу зэрэщымытыр.

КъызэрэтшIошIырэмкIэ, зигугъу къэтшIыгъэ хэбзэгъэуцугъэхэм агъэнэфэрэ шапхъэхэм цIыф къызэрыкIо пэпчэ игуапэу адырегъаштэ. Арэу щытми, демократие щылаклэм тегъэпсыкIыгъэу угупшысэн хьумэ, нэмыкI еплъыкIэхэри щыIэнхэ ылъэкIышт. Арыштын политическэ партиеу «Единэ Россием» и Адыгэ чIыпIэ къутамэ зысэхаштэнэу зыкIэхьугъагъэр.

Ащ хэлэжъагъэх политическэ партиеу «Единэ Россием» ичIыпIэ къутамэ иуплэкIокIо-лгытэкIо комиттесэ итхьаматэу, народнэ депутатхэм я Мыекъопэ район Совет итхьаматэу Дмитрий Ушаковыр, гъэзетэу «Аргументы и факты» зыфилорэм игуадзэу Адыгеим къышydэкIырэм иредактор шъхьалэу Дмитрий Варава, политическэ партиеу «Единэ Россием» ичIыпIэ политическэ

совет хэтэу, къалэу Мыекъуапэ ичIыпIэ общественнэ зыгъэлорышIэжьишIэу (КТОС) № 9-м итхьаматэу Любовь Путенкер, Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм щызэхэщэгъэ НыбжыкIэ парламентым итхьаматэ игуадзэу Роман Гусевыр, партиеу «Единэ Россием» и Адыгэ чIыпIэ къутамэ и «НыбжыкIэ Гвардии» ипашэу Гошэ-къо Анжелэ ыкIи партием иактивистэу Тимофей Беловыр. Ары Iэнэ хьураем изешэкIуагъэр.

ЗыцIэ къетIогъэ пстэури зэхэгъушыIэжьиным чанэу хэлэжъагъэх, яеплъыкIэхэр шъхьыхыгъэу къаIуагъэх, зэкIэми хэбзэгъэуцугъэм ыгъэнэфэрэ шапхъэхэм зэрадырагъаштэрэр, къэралыгъо IэнатIэ зезыхьэрэ цIыфыр пстэуми апэ икъэралыгъо фэшъыпкъэн, патриотэу щытын зэрэфаер хагъэунэфыкIыгъ.

— ЦIыфхэм зэкIэри алъэгъу, ахэр ары пстэуми апэу дэгъури дэири псынIкIэу зэхэзыфынхэ зылъэкIыхэрэр, — къыIуагъэ Любовь Путенкэм. — IэнатIэу зэрэхьэрэр къызыфагъэфедзэ нэгъырэ зырызхэм IэкIыб къэралыгъо-хэм мыкощырэ мылкъу зэрашащфырэр, яахьщэ банкхэм зэрашыралхьэрэр, яхэгъэу цыхьэ зэрэфамышIырэр зэхэтхы зыхьукIэ тыгу узыштыгъ. Шъыпкъэ, ахэм хэбзэгъэуцугъэхэр аукъо-щтыгъэхэп, уимылкъу тыди шыбгъэфедэн уфитэу щытыгъэти, зэрэфаеу зекIоштыгъэх. Байхэри тхьамыкIэхэри къэбарлыгъэгIэс амалхэм къагъэлъагъо зыхьукIэ

тыгу мыузын ылъэкIыштыгъэп. Джащ фэдэ лъэбэкъу цIыкIухэмкIэ кыкIыхьэхэ тыхэгъэу имылкъу итэкъухьагъэ зэрашIыгъэр ары Урысые Федерацием кIуачIэ имылэжъэу, мош фэдиз байныгъэххо зэрылъ къэралыгъор хьыбэй хьугъэу бэмэ къызыкIашIошIыштыгъэр. Шъыпкъэр пIоштмэ, кIэсащэ ашыгъ, ау аужыпкъэм гу зэрэлъатэжьи-гъэми тегъэразэ. Къэралыгъом Iоф фэшIэнэу гухэлэ пшIыгъэмэ, чэчи мафи ащ ифедэхэм, ибайныгъэ, нахь лъэш зэрэхьуштым уагъэгумэкIыным фаче. Хэбзэгъэуцугъэр игъо шъыпкъэу сэлъытэ.

ЫпэкIэ къэгъушыIагъэм иеплъыкIэхэр лъыгъэкIуатэхэхэ, Дмитрий Ушаковым къолъхьэ тын-Iы-хыным бэнэныгъэ ешIылIэгъэным ехьылIэгъэ Iофыгъоухэу Урысые Федерацием щызэрахьэрэр лъызыгъэкIуатэхэу алъытэрэ хэбзэгъэуцугъэм нэмыкI лъэныкъохэмкIи уасэ къыфишIыгъ.

— Юридическэ гъэпсыкIэу иIэмкIи, зэрэтхыгъэ шIыкIэмкIи тызытегушыIэрэ хэбзэгъэуцугъэр мыдэу гъэпсыгъэу сеплъы, — еIо ащ. — Ау ащ шIуагъэу хэлъыр нафэ къызыхьуштыр кIуачIэ илэ зыхьурэ ужыр ары нылэп. Аштэгъэ хэбзэгъэуцугъэхэм ыужкIэ зэхьокIыныгъэхэр афашIыжьиныхэ фаеу бэрэ къызэрэхэкIырэм фэдэу къычIэмыкIыжьиным сышчыгъы сшIоигъу. Хэбзэгъэуцугъэр къолъхьэ тын-Iы-хыным бэнэныгъэ езышIылэхэрэм зэрахалытэрэм имыза-пъоу, къулыкьушIэхэр хэгъэгум ипатриотхэу щытынхэми фэлэжъэу къысшIошIы. Джащ фэдэу ар экономикэм иIофыгъоухэми афэлэжъэнэу гъэпсыгъэ. Къэра-

лыгъо къулыкьушIэхэм IэкIыб хэгъэгухэм къащызэIуахыгъэхэ-счэтхэм ахьщэу аралъхьагъэр а хэгъэгухэм яэкономикэ хэхьон-ныгъэ егъэшIыгъэным непэ фэлэжъэмэ, ахьщэм Урысыем къызырагъэгъэзэжъыкIэ, тыхэгъэу иэкономикэ хэхьоныгъэхэр егъэшIыгъэнхэм фагъэлэжъэн фаеу хьушт. Владимир Путиным теле-зэIукIэгъум къызэрэщытIогагъэу, IэкIыб хэгъэгухэм мылкъу ащы-зилэ хэбзэ IофышIэхэм а хэгъэгухэм ащыхьурэ-ащышIэхэрэм яфэмэ-бжьиымэ къалыгъэсэу къы-хэкIыми, джы а лъэныкъори зэфэшIыгъэ хьушт. Тиреспубликэ шылакIэу илым елгытыгъэу джы зы лъэныкъо сиеплъыкIэ къесIуалэ сшIоигъу. Краснодар фэдэ къэлэшхохэр пштэхэмэ, Iо-фыр зэрашыгъэпсыгъэр къэшIэгъуае, ау Адыгеим фэдэхэр пштэхэмэ, муниципальнэ къулыкьухэм ахэтхэм IэкIыб къэралхэм мылкъу ащызэIуагъэкIэнэу амал яIэу сфэлэштэп. Арышъ, муниципальнэ образованиехэм яхьылIэгъэ лъэныкъор лыящэу хэбзэгъэуцугъэм хагъэхьэгъэн-кIи мэхьу.

ЫпшъэкIэ къызэрэщышхэдгъэ-щыгъэу, Iэнэ хьураем хэлэжъэгъэ пстэуми яеплъыкIэхэр къаIуагъэх. ЗэкIэ ахэр зыфэкIокIыхэрэр зы: зигугъу къэтшIыгъэ хэбзэгъэуцугъэр игъо шъыпкъэу щыт. Нахь пасэу а Iофыр къалэтыгъагъэмэ нахьышIугъэнкIи мэхьу. Енэгъу-ягъо мыр егъэжъэпIэ къодыеу щыткIэ. Урысыем иэкономикэ ыкIи иполитикэ щынэгъончъагъэ къэтыухьумэнэу тыфаемэ, къэралыгъо къулыкьушIэу щымытхэу, ау мылкъушоу изыхьхэрэми ягъо-гупэ пыбыкIыгъэн фаеу хьункIэ енэгъуагъо.

СЭХЪУТЭ Нурбий.

ХэкIодагъэр нахьыб

Илъэсэу тызыхэтым пыкIыгъэ мэзи 4-м къыкIоцI республикэм игъогухэм пстэумкIи хьугъэ-шIэгъи 140-рэ атэхьухьагъ, ахэм нэгъырэ 30 ахэкIодагъ, 163-мэ шъобж зэфэшъхьафхэр атещагъэхэ хьугъэ. АР-м и МВД ГИБДД-мкIэ и ГъэлорышIапIэ къызэритырэмкIэ, блэкIыгъэ илъэсым ащ фэдэ иуахьтэ егъэпшагъэмэ, хьугъэ-шIагъэхэм япчъагъэ 2-кIэ нахь макI. Арэу щытми, узыгъэгъушIон хэлъэп, сыда пIомэ гъогухэм атекIодагъэхэм япчъагъэ нэгъыри 2-кIэ, шъобжхэр хэзыхыгъэхэр нэгъыри 7-кIэ нахьыбэ хьугъэх.

ТхьамыкIагъохэр къызыхэкIэу инспекторхэм къыхагъэщыхэрэми зэхьокIыныгъэххо афэхьурэп. ПшъэдэкIыжъэу ахьыштыр хэпшIыкIэу къагъэпхъэшагъ нахь мышIэми, водительхэм ащыщыбэм джыри скоростым рагъэхьэ, апэкIэ кыкIырэ транспортным игъогу техьэх, апэ ит автомобилым зыщегъукIошты-хэм шапхъэхэр аукъоух... Джащ

фэдэу лъэсрыкIохэм ямысагъэ хэлъэу гъогухэм атэхьухьэрэр макIэп.

Республикэм ирайонхэмрэ икьалэхэмрэ зэбгъапшэхэмэ, гъэлорышIапIэм къызэрэщытIуагъэмкIэ, Тэхьутэмьыкыо ыкIи Теу-чоужэ районхэм ягъогухэр ары нахьыбэу цIыфхэр зыщыхэкIодагъэр, район пэпчэ нэгъыри 8 гъогухэм ащытекIодагъ. Мыхэм

ыкIи Мыекъопэ районым ягъогухэм лъэсрыкIохэм ямысагъэ зыхэлэ хьугъэ-шIагъэу атэхьухьэрэм ипчъагъи хэхьуагъ. Ешъуа-гъэу рулым кIэлъырытIысхьа-гъэхэм ямысагъэкIэ Мыекъуапэ игъогухэм хьугъэ-шIэгъи 3 атэхьухьагъ, кIэлэцIыкIохэм шъобж зыхахыгъэу агъэунэфыгъэм ина-хьыбэри Адыгеим икьэлэ шъхьалэ иурамхэм атэхьухьагъ.

ШыклакIэхэри гумэкIыгъончъэхэп

ИзапIэхэм ячIэхьапIэмэ чэзыу кIыхьэхэр зыщалуштыгъэ лъэхьаныр щымыIэжыным иугъаплэхэр къэхьугъэх. Электроннэ шыклэм тетэу цыфхэм врачхэм аджэ захарагъэтхэным тегъэпсыхьэгъэ терминалху аужыр шапхьэхэм адиштэхэрэр ачIэтыхьугъэх. ШыклакIэр цыфхэм зэрагъэфедэрэр эдгъэлъэгъумэ тшIоигъоу Мыекьуапэ дэт Iээплэ заулэмэ ташылагъ.

Мыекьопэ къэлэ поликлиникэу N 1-м тызычIахьэм, цыфыбэ чIэтыгъэп. Зыныбжэ хэкIотэгъэ хулыфыгъэр терминалым кIэрытыгъ. Ащ къызэрэтиIуагъэмкIэ, зыгорэ техникэм хэошыкIыхэмэ, терминалыр зэрэбгъэфедэщтыр къыбгуремылонэу шытэп. Ащ нэмыкIэу узытелункIэштхэр къэзыIотэрэ тхьапэхэр зэкIэ терминалхэм атегъэпкIагъэх. Чэзыухэм уахэтызэ мафэр зэрэпшIуакIоштыгъэм джы фэдэжъэп.

— ЗэкIэмкIи тиIэзапIэ терминнали 4 чIэт. МэзитIум ехьугъэу ахэм Iоф ашIэ, — еIо врач

шъхьалэу Вячеслав Астаховым. — Ахэр апэ къызычIагъэуцохэм цыфхэм къафэкиныгъ. Нахьыбэрэ къекIолIэрэ нэжIуужьхэм ахэм шIуагъэу яIэр къагурыIоштыгъэп. Джы нахь ясагъэх. ТиIофышIэхэр яIэпыIэгъухэу ящыкIэгъэ врачыр къыхагъэщынэу зэрагъэшIагъ. Непэ ар зэрэбгъэфедэщтым фэгъэхьыгъэ кIыныгъохэр къэтэджыжхэрэп, къекIуалIэрэмэ япроцент 70-мэ агъэфедэ.

Вячеслав Астаховым тызэрэщигъэгъозагъэмкIэ, терминалыр бгъэфедэным пае электроннэ списокэм апэ зыхьабгъэтхэн фае. Цыфхэм ар нахь псынIкIэ къафэхьуным пае регистратурэм джыри зы шъхьаныгъупчъэ къыщызIахышт. Ащ нэмыкIэу, терминалхуэ ИзапIэм чIэтхэм ахагъэхошт, джырэ уахэтэм ахэм ищыкIэгъэ программэхэр атырагъэуцох.

Цэхэм зыщIагъэхэрэ республикэ ИзапIэм цыфыбэ чIэтэу тырихьылагъ. Ащ терминал закъоу

чIэтым зи кIэрытыгъэп, узэрэдэзекIоштыр зэрыт тхыгъэхэри тегъэпкIагъагъэхэп. ТыкъыздикIыгъэри ятымылоу тIэклурэ тызыщэтым, тIэбгъугъэр мары: зичэзыу къызынэсыгъэ хулыфыгъэм терминалым кIэрыхьанэу регистратурэм къыщыраIо. Ар зытелункIэн фаер ымышIэу тIэклурэ шытыгъ, ИзапIэм иIофышIэхэр къыдэлэпыIэнхуэ ялэIугъ. Нэужым ыIэжъуацIэ электроннэ списокэм хэмьтэу къычIэкIыгъ, икIэрыкIэу чэзыум хагъэуцожьыгъ. Уахэтэ зытешIэм нэмыкI хулыфыгъэ къычIахьы, терминалым кIэрыхьагъ. Ар зэринэIуасэр къыбгурьIоу, псынIкIэу ищыкIагъэхэр къыщыхигъэщыгъэх, ау, икъэбар зэримытым ишыхьатэу, экраныр плыжьыкIэ къэнэфыгъ. «Тыгъуасэ сишъутхагъэу шъулауагъэба, плыжьыгъэу джыри къызкIэнэ-фырэр сыда?» — ымакъэ Iэтыгъэу регистратурэм чIэтхэм зафигъэзагъ.

ХэушъхьафыкIыгъэ шъхьаныгъупчъэ мыщ къыщыдыхэлъытагъэп, лъэгъун зэфэшъхьафхэр зиIэхэм чэзыум уадыхэтын фае.

Мы ИзапIэм иврач шъхьалэ игуадзэу Людмила Кутеповам къызыриIуагъэмкIэ, пчэдыжым къышегъэжъагъэу пчыхьэм нэс

зы нэбгырэ терминалым кIэрыт зэпыт. (Шыпкьэр пIоштмэ, тэ ар тIэбгъугъэп).

— Терминалыр зычIэтыр мазэ хьугъэ къодыешъ, цыфхэми, тиIофышIэхэми тIэклэу къафэ-кьин, — еIо Людмилэ. — Джырэ уахэтэм зыщяплыхьэрэ кабинет закъор ары зыхьатхэрэр. Программэр ашIымэ, хирургиеми терминалIэ зыхьатхэн амал яIэшт.

— Терминалри охтэ гъакIоу сэ сэлъытэ. Ежъ ИзапIэмэ яIофышIэхэми джыри ар зэрэбгъэфедэщтыр тэрэзэу ашIэрэп, цыфхэми къагурагъэIошгъурэп, —

къеIуатэ ИзапIэу тызэкIолIагъэхэм ащыщ къэкIогъэ бзылфыгъэм. — Ахэм тясэным пае уахэтэрэ IэпыIэгъурэ тищыкIагъэх.

Джащ фэдэу къэлэ ИзапIэу тыздэщыIагъэхэм, зэкI пIоми хьунэу, терминалхэр ачIэтIэбгъуагъэх. Янахьыбэм IофышIэхэм ащыщэу зи акIэрытыгъэп. ТыкъыздикIыгъэр зятIорэм, алъыплъэхэрэр гъэнэфагъэу яIэхэу, мафэ къэс акIэрытхэу, цыфхэм адэ-IэпыIэхэу тагъэгугъэщтыгъэ.

ШХОНЧЫБЭШIЭ
Рузан.

Сурэтыр авторым тырихыгъ.

• Къэбарыклэхэр • Къэбарыклэхэр • Къэбарыклэхэр • Къэбарыклэхэр •

БОРЭН ИСМАХЫЛЭ КЪЫЗЫХЪУГЪЭР ИЛЪЭСИ 110-рЭ ХЪУГЪЭ

Илъэпкъ пае щыIагъ

Гуманитар ушэтынхэмкIэ Адыгэ республикэ институтэу Т. КIэра-щэм ыцIэ зыхьырым, хабзэ зэрэхьугъэу, зищыIэныгъэ ыкIи зигъэхьагъэхэр лъэпкъым фэзыгъэшъошагъэхэм шIэжэ Iофтхьабзэхэр щафызэхащэх. Мэлыл-фэгъум ыкIэм институтым щыIэгъэ Iэнэ хьураер общественнэ-политическэ IофышIэшхуагъэу, АдыгеимкIэ лъэпкъ гъэсэныгъэм икIэшэкIуагъэхэм ащыщэу Борэн Исмахылэ Хьасанэ ыкьор къызыхьугъэр илъэси 110-рэ зэрэхьурэм фэгъэхьыгъагъ.

Борэн Исмахылэ 1903-рэ илъэсым шапсыгъэ къуаджэу Псэйтыку дэсыгъэ мэкъумэщышIэ унэгъо фэшIыгъэ къыхьухьэгъагъ. Апэрэ адыгэ еджэгъэ-гъэсагъэхэм ащыщыгъ. Илъэс 36-рэ ныIэп къыгъэшIагъэр. Ау шIагъэу иIэр къызыплъытэкIэ, илъэпкъ пае фэлъэ-кIырэр ышIэу зэрэпсэгъэр нафэ къыпфэхьэ. Апэрэ комсомол ячейкэхэр къуаджэу Афыпсыпэ щызэхэзыщыагъэхэм ащыщ. Къоджэдэхэр шIэныгъэм фэщэгъэнхэмкIэ Iофышхо зэшIуихыгъ, ежъ икъуаджи, нэмыкIэхэми ликбезхэр ыкIи ликпунктхэр къащызэшIуихыгъагъэх. 1923-рэ илъэсым Адыгэ хэку исполкомым исекретарэу хадзыгъагъ. Партиинэ зэхэ-щэн-гъэпсыным, шIэныгъэ-гъэсэныгъэм иIофыгъохэр Адыгеим щыпхырыщыгъэнхэм иIахьышIу ахишIыхьагъ. Борэн Исмахылэ шIэныгъэ дэгъухэр IэкIэлъыгъэх, бзабэ ышIэщтыгъ, востоковедениемкIэ Къэралыгъо институтэу Москва дэтыр къыухыгъагъ.

СССР-м иконсульствэу Тыркуем щыIагъэм Iоф щыIагъ, КъокIыплэ Благъэм ихэгъэгъухэм дипломат IофшIэныр ащигъэцакIэу щытыгъ. 1929-рэ илъэсым ичъэ-пыогъу къышегъэжъагъэу зэхэ-щэгъэкIэ адыгэ шIэныгъэ-ушэ-тэкIо институтым (джы гуманитар ушэтынхэмкIэ Адыгэ республикэ институтым) ипэшчагъ. Адыгэ хэкум мышIэныгъэр щыгъэкIодыгъэным ишъыпкъэу Iоф щыIагъ. Адыгэ литературэ ныб-

жыкIэм лъапсэ егъэшIыгъэным лъэшэу ыналэ тетыгъ. УсакIохэм, тхакIохэм аIуекIэщтыгъ, произведенийехэмкIэ зэхэгъушIэгъухэм ахэлажэщтыгъ. Ежым хэкум ибощественнэ-политическэ шы-лакIэ ехьылIэгъэ публицистическэ статьяхэр къыхиутыщтыгъэх.

Борэныр цыфышIу хьалэ-лыгъ, гукъэбзагъ, цыфхэр илъэ-пIагъэх, илъэпкъ пае зышъхьа-мысыж, емызэщыжэ IофышIэ-кIошхуагъ.

1936-рэ илъэсым къышегъэ-жъагъэу Исмахылэ Адыгэ хэкум лъэпкъ гъэсэныгъэмкIэ иотдел ипашэу ыкIи Адыгэ шIэныгъэ-ушэтэкIо институтым идиректорэу щытыгъ — IофитIур зедигъэцакIэщтыгъ.

Ау, «тэ укыкIи, лажъ» аIуагъ..., гъэтхапэм и 6-м, 1937-рэ илъэсым имыхьакъкIэ аубзэгъуи, партием къыхагъэкIыгъ. Тхьамафэ ащ тешIагъэу агъэтIысыгъ. ИлъэситIум къыкIоцI бэ кьинэу ышчэыгъэр, ау, сьд зэхьуи, имылажъэм афеуцолIагъэп. Щылэ мазэм и 24-м, 1936-рэ илъэсым Красно-дар хьапсым Борэн Исмахылэ щылIагъ. Хьазабэу зыхэфагъэр ыкIи утынэу рахыгъэхэр ыгу фэ-щэчыгъэхэп. Мы хьугъэ-шIэгъэ гомыIум илъэс 30 зытешIэжы-гъэ уж лажьы-хьакъи имыIэу кIодыклае зэрэхьугъэр партиэ IофкIэ къаушыхьатыгъ. Борэным ищыIэныгъэ илъэпкъ ишъхьа-фитыныгъэ, Адыгеир шIэныгъэ-гъэсэныгъэм игъогу тещэгъэ-ным афигъэшъошагъ, джащ пае

игъашIэ лъэпкъым узэрэфэлэ-жъэщтым ищысэ инэу зэрэщы-тыгъэр игушыIэ щыкIыгъэтхыгъ. Зэхыхьэм къышыгушчыIагъэх шIэ-ныгъэлэжъхуэ Пэнэшгъу Аскэр, Шъхьэлэхьо Абу, ЕмтIыль Разыет, журналистэу ХьуштI Цэбан ыкIи институтым тарихымкIэ иотдел иIофышIэу Къэрэкъэе Заур.

Борэн Исмахылэ зыхэтыгъэ уахэтэр зыфэдагъэр, кьинэу цыфхэм альэгъуштыгъэр, революци-ер зыщыщыр, щыIэклакIэр зыфэ-дэщтыр икъоу къызэрагурымIо-штыгъэр, джа лъэхьэнэ анахь шэ-чыгъуае мэхьанэ зилэ Iофыгъо-хэр щызэшIохыгъэнхэм, непэрэ шIэныгъэхэм лъапсэ афэзышIы-гъэхэм Борэныр зэращыщыгъэр къаIуагъ. Исмахылэ илъэс 20 нахь ымыныбжъэу партием иапэ-рэ секретарэу зэрэхадзыгъагъэр, пэрыхьур зэрэбагъэр, ау пыта-гъэ ыкIи лIыгъэ хэлъэу ипшъэ-рылхэр зэригъэцакIэщтыгъэхэр, ыпсэ емыблэжъэу илъэпкъ зэрэ-фэшъыпкъагъэр клагъэтхыгъ.

1936-рэ илъэсым Адыгэ тхакIохэм язэфэсэу щыIагъэм зэрэ-хэлэжъагъэр ыкIи гушыIэ ушъа-гъэ къызэрэщишIыгъэр хагъэ-унэфыкIыгъ. Исмахылэ иуна-гъо, икьэхьукIэ, ипIуныгъэ, игъэ-сэныгъэ, иIофшIагIэ, идунэе-еплъыкIэ псыхьагъэ зэрэхьугъэр, ищыIэныгъэ гъогу зэрэщытэу шысэтэхыпIэу зэрэгъэпсыгъагъэр къаIуагъ.

Иэнэ хьураер зэрэкIуагъэмкIэ зэфэхьысыжхэри ашIыгъэх. Зы адыгэ литературабзэ щыIэ хьу-ным, хьарыфылъэр зыпкъ игъэ-уцогъэным, урыс графикэм имэ-хьанэ адыгэхэм агурыгъэIогъэ-нымкIэ, ягъэштэгъэнымкIэ Исма-хылэ ишIушIагъэ зэрэиныр, лъэпкъым фишIагъэр зэрэбэр клагъэтхыгъ. ИшIушIагъэ зэкIэ дгъэунэфэу, зэхэтфэу, ежъ ныб-жыи лъэбэкъу пхэнджэ ымышIы-гъэми, къэрарынчъагъэу дызэра-хьагъэр тшымыгъупшэу, илъэпкъ пае Исмахылэ зэрэщыIагъэр, шIоу ылэжыгъэр — мамыр щы-IэкIэ тынчыр тыухьумэу, лъыд-гъэкIуатэу лIэужхэм ятIотэныр, ядгъэшIэныр игъоу альэгъугъ.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.
Сурэтхэр Iэшынэ Аслъан тырихыгъэх.

4 КъэбарыкIэхэр • КъэбарыкIэхэр • КъэбарыкIэхэр • КъэбарыкIэхэр

Яофыгъохэм зашигъэгъозагъ

УФ-м и Къэралыгъо Думэ и депутатэу Нэтхъо Разыет гъу-нэпкъ гъэнэфагъэ зилэ Iахъ-зэхэлъ обществэу «Картонтарэм» шылагъ.

Зыпкъ итэу Мыекъуапэ шы-лэжбэрэ предприятие анахъ ин-хэм мы заводыр зэрашыщыр Нэтхъо Разыет къыхигъэщы-зэ, IофшIапIэм социальнэ-эко-номик хэхъоныгъэу ышыхэ-рэм афэгъэхьыгъэу гъэцкIокIо пашэу Сергей Погодиным зэ-дэгущыIэгъу дарилагъ. Нэ-ужым «Картонтарэм» ицеххэр депутатим къыплыхьагъэх, IофшIаIокIэм залуигъэIагъ ыкIи ягумэкIыгъохэм защи-гъэгъозагъ.

— Заводым гъэхьагъэу ышых-хэрэр бэкIэ ялгытыгъ ащ Iоф-шызышIэхэрэм. Непэ мы Iоф-шIапIэм нэбгырэ 900-м ехъу-шэлажъэ. Мыекъуапэ щыпсэ-ухэрэм IофшIапIэ ягъэгъоты-гъэнымкIэ мы заводым мэ-хъанэшхо иI, IофшIаIокIэм

ащыкIэхэрэп. Зыпкъ итэу цыф-хэм IофшIэн ягъэгъотыгъэ-ныр ары социальнэ мэхъанэу мыщ иIэр, — къыIуагъ Нэтхъо Разыет.

Предприятием иIофшIэн зыфэдэм зызыщегъэгъуазэ нэуж Р. Натхъом Къэралыгъо Думэм иIофшIэн зыфэдэр, хэ-бзэгъэуцугъэу шыIэхэр IофшIа-кIокIэм къафилотагъэх.

Джащ фэдэу тутын ешъо-ным пэшIуекIорэ Iофтхъэбза-кIэу шыIэхэм депутатыр къате-гушылагъ. Ащ уж «Картонта-рэм» ипашэу Сергей Погоди-ным тутын зышешъоштхэ хэ-ушъхьафыкIыгъэ чIыплэ хэ-хыгъэ IофшIаIокIэм афигъэ-псынэу унашъо ышыхъ.

Iофтхъабзэм нэмыкI Iофы-гъохэми щатегушылагъэх. За-водым иIофышIэхэм упчIэу къатыгъэ пэпчъ игъэкIотыгъэ джэуапхэр депутатим къыри-тыжыгъэх.

КИАРЭ Фатим.

къэгъэлъэгъон

МэфэкI пстэумэ анахъ лъапI

ЖъоныгъуакIэм и 9-р — ТекIоныгъэм и Маф. Нэмыц техакIохэр тыхэгъэгъу рафы-жыыхи, мамырныгъэ шыIа-кIэр зызэтырагъэуцогъыгъэр илъэс 68-рэ хъугъэ. Ау зэошхом ижъалымыгъэ тхьамыкIагъо гу минхэм ныбжыгъэу къары-нагъ. Заор — хъазаб. Ар чIы-гум шыхъушIэ зыхъукIэ ини цыкIуи, дэгъуи дэи, хыйи мыси зэхифыжырэн.

Тянэжъ-тятэжъхэм, тянэ-

тятэхэм, тигупсэхэу зэошхом хэтыхъэхэм, ти Хэгъэгъу иухъу-макIохэм ягугъу тэшIы, тафэ-тхэ, дзэкIолI писъмэхэу унагъо-хэм къарынэжыгъэхэм е му-зейхэм ачIэлъхэм, зэо тхыль-хэм тателабэ, тяджэ. ШыIэп зы нэбгырэ закъуи непэ, зы унагъо гори, заом имашIо зэ-хымышIагъэу, къынэмысыгъэу. Ау тыхыети, пым тытекIуагъ. ТекIоныгъ! Ар тикъэралыгъо, ти Хэгъэгъу ианыхъ гъэхъэгъэ-

шпыхэм ащыщ. МэфэкI анахъ лъапIэм фэгъэхьыгъэ Iофтхъэ-бзэ зэфэшъхьафыбэ Адыгейм шыкIуагъ мы мафэхэм. AP-м и Лъэпкъ тхыльеджапIи мэфэкI тхыль къэгъэлъэгъон зэфэ-шъхьафхэу Хэгъэгъу зэошхор зы-фэдагъэр, советскэ цыфхэм ягъэпсыкIагъэр, псэр атызэ, на-пэр зэращэфыщтыгъэр къи-зыIотыкIыхэрэр отдел зэфэ-шъхьафхэм ашагъэхъазыры-гъэх. КраеведениемкIэ отде-лым «Сияло солнце блес-ком орденов», еджэпIэ унэм «Праздник во все времена» зыфилорэ къэгъэлъэгъонхэу тхыльеджапIэм иIофышIэхэу АйтэчыкIо Рузанэ, Людмила Крутиковам Iоф зыдашIагъэ-хэр къащызэIуахыгъэх. Ахэм мы тарихъ хъугъэ-шIагъэм ылапсэ ыкIи советскэ цыфхэм ащэгъыгъэу, апэкIэкIыгъэр къып-фызэхьафы, къыбгурагъаIо.

МАМЫРЫКЪО
Нурмет.

• КъэбарыкIэхэр • КъэбарыкIэхэр • КъэбарыкIэхэр • КъэбарыкIэхэр •

Къуаджэу заом ылыбжъагъэр

Ныбджэгъу благъэу силэгъэхэ журналист Iогъэсагъэу Хьагъур Аскэррэ чылэм щызэхэщэгъэгъэ совхоз бригадэм ипэщэгъэ Хьахурэтэ Долэтчэрыерэ (НэкоскIэ теджэщтыгъ), усэхэр зыдэтхэ тхыль зауIэ къыдзэ-гъэкIыгъэ, Урысыем итхакIохэм я Союз хэт Хьалыщ Сэфэр-бий къызыщыхъугъэхэ, зыщапIу-гъэхэ къоджэ мыинэу Тэхъутэ-мыкIое районым ит Нэты-хъуаеу шIукаIэ шIагъэу сыздэ-мыхъажыгъэм сэкIо. Ащ мы-зэгъогум сызыщэрэр Хэгъэгъу зэошхом ТекIоныгъэр къызыш-дахыгъэр илъэс 68-рэ зыщы-хурэ мафэу тыхэгъэгъу игъэкIо-тыгъэу шыхагъэунэфыкIы-щтым фэгъэхьыгъэ зэхэхэу къуаджэм щызэхэщэрэм сыхэ-лэжбэнэу чылэ тхыльеджапIэм ипэщэ Хьахурэтэ Светланэ сызэрэригъэблэгъагъэр ары.

Къоджэ клубыр зычIэт унэ мыным цыфэу къэкIоллагъэр бэ. Тысыплэ иIэжбэп, етIани пхъэнтIэкIухэр гъунэгъу унэхэм къарахыхэщ, пчъагъэм къы-хэхъо зэпыт.

Чылэ цыкIуым дэкиIи зэо мэхъаджэу къекъагъэм зыныб-жыкIэ зытефэхэрэ хъульфы-гъэхэр зэкI пIоми хъунэу кIуа-гъэх, къэзыгъэзэжыгъэр ащ ызыныкIуи хъурэн. Ахэм ащыщхэу заом анахъ чанэу хэ-лэжбэгъэхэу, тын лъапIэхэр зышъуашэхэу къафэкIожыгъа-гъэхэм, зигугъу шIукIэ ашыхэу чылэм къыдэкIыгъэхэм ясурэт

инхэр стол кIыхъэм щызэ-пэлутых. Ахэм ахэтых заом летчикэу хэлэжбэгъэ, къызэ-кIожым илъэсыбэрэ ищытхэу аригъаIоу тыхэкIу Iоф фэзы-шIэгъэ Хьагъур Андзаур, ду-наим непэ щызэлъашIэрэ тха-кIоу Нэтхъо Къадыр ясурэт-хэр. Тлэгъухэрэм зисурэтхэр арытхэм ащыщых къуаджэм щапIугъэхэ Меркицкэ Рэщы-дэу пым IэкIэкIодагъэмрэ фашист концлагерым илъэс за-улэрэ дэсыгъэ адыгэ бзыль-фыгъэ къызэрыкIоу Хьаху-рэтэ Симэрэ. А нэбгыритIур ары зэхэхэу зэхашагъэр зы-фэгъэхьыгъагъэр. Ащ хэлэ-жъагъэх якъоджэдэсхэм афэ-шъхьафэу район админист-рацием къыкIыгъэхэр, Мер-кицкэ Рэщыдэ ышыхъуитIу, ащ ыш Ибрахымэ икIалэрэ ипшъашгъэр, Хьахурэтэ Симэ ипшъэшгъитIу, Меркицкэ Рэ-щыдэ заом ыпэкIэ Iоф зыщи-шIэгъэ шIэныгъэ-ушэгъэкIо ин-ститутэу Мыекъуапэ дэтым илIыкIохэр, журналистхэр.

Зэхэхэр къызэIуихи, Хьа-хурэтэ Светланэ якъоджэ Нэ-тыхъуае къызэпчыгъэ уахъ-тэм, ячылэ щыщхэу заом хэ-тыгъэхэм, ащ имэшIо лыгъэ ячыи къызэрэнэсыгъэм, зэуа-пIэм Iутыгъэхэу зисурэтхэр столым тетхэм кIэкIэу къате-гушылагъ. ЕтIанэ нахъ игъэкIо-тыгъэу Меркицкэ Рэщыдэрэ Хьахурэтэ Симэрэ апыль къэ-бархэр агу къыгъэкIыжыгъэх.

Ащ къыIуатэрэм, гушыIэ зэри-тхэрэм япсалъэ зэпыупIэ афа-шылым, кIэлэеджакIохэм къало-хэрэ усэхэм ядэлэхэзэ, къагъэ-лъагъохэрэм яплыхъэзэ зэха-хэр кIуагъэ.

— Меркицкэ Рэщыдэ адыгэ лъэпкъым макIэп фишIагъэр, — ыуагъ Светланэ. — Бэ ащ ыугъоигъэр пшысэжъхэу, ижы-рэ къэбар зэфэшъхьафхэу, ахэр зэкI пIоми хъунэу Мыекъуапэ дэт институтэу КIэрэщэ Тем-бот ыцIэ зыхьырым ихъарзы-нэщ хэлых. Сэ ахэр архивым къыхэхыгъэх, марых, — къа-регъэлъэгъу тхылышIэ IэпIэ-шхо. — Тэрэзэу зэдгъэшIэ-нышъ, тхыль тшIыщт, ащ икыдэгъэкIын пэлухащыр тикъуаджи районми къахэ-кIынэу ташэгугъы.

Ащ пыдзагъэу Светланэ

къыIотагъ Рэщыдэ иIэгъэ сэ-къатныгъэм къыхэкIэу кIуачIэ-кIэ Iоф ышIэнэу зэрэщымы-тыгъэр, фольклорым иугъоин-рэ изэгъэфэнрэкIэ гъэхьагъэу ышIыгъэхэр къыдалытэхэ, адыгэ лъэпкъым икIэн зыу-гъоирэ институтэу Мыекъуапэ дэтым Iоф щышIэнэу зэрэштэ-гъагъэр. Заор къежыи, пыр тхэ-хэу благъэу къызэрекIолIа-гъэм фэшI IофшIапIэхэр зызэ-фашIыхэм икъоджэ гупсэ къы-гъэзэжыгъэу янэ Рэщыдэ кIэ-лэпырысыгъ. Пыр хэкIум шы-хъушIэ зыщыхъугъэм Нэты-хъо цыкIуи заом имэшIо лыгъэ къылыIэсыгъ. Къумалэ горэм кIалэм Iоф зыщишIа-гъэри, коммунистхэм зэра-дыригъаштэщтыгъэри бзэгъу ыхъыхи, ящагу къыдэхъэгъэ пый дзэкIолIхэм унэм ращи янэ ыпашъхэ кIалэр раукIыхьагъ. Джарэуштэу илъэс 30 нахъ зымыгъэшIэгъэ кIалэри фаши-стхэм якIодылIэгъэ миллион пчъагъэхэм ащыщ хъугъэ.

— Тикъуаджэ мыщ фэдэ зэ-хэхэ гъэшIэгъонхэр зэрэщы-зэхичэхэрэм фэшI Хьахурэтэ Светланэ лъэшэу тыфэраз, — къыIуагъ Нэтыхъуае икIэлэ-пIугъэу Хьалыщ Сэфэрбий. — ТикъоджэлIэу заом хэлэжъа-гъэхэм, сичылэ а лъэхъаным дэлъыгъэ псэукIэм, Меркицкэ Рэщыдэ афэгъэхьыгъэ поэмэ ин-стхыгъэ.

Ащ ыуж Меркицкэ Рэщыдэ къытегушылагъэх Мыекъуапэ

дэт шIэныгъэ-ушэгъэкIо инсти-тутым иIофышIэхэу Агъыр-джанэкIо Симэрэ Шхъэлэхъо Дарикорэ, Рэщыдэ ятэш Ибра-хымэ икIалэу Кимэ, Рэщыдэ ышыхъоу Нэтыхъуае шы-псээрэр.

Хьахурэтэ Симэ къэбарэу пылхэр игъэкIотыгъэу зэлү-кIэм къыщалотагъэх Хьаху-рэтэ Светланэрэ Симэ ипшъэ-шъэ нахъыжъэу Отэхъ Ами-нэтрэ. Сэри къуаджэу Нэты-хъуае щапIугъэ Хьахурэтэ Симэ илъэс 17-м итэу 1942-рэ илъэсым пым гъэры ышIи, фашист концлагерэу «Равенс-брюк» хэгъэгъу зэфэшъхьаф-хэм ябылфыгъэ минишIэ пчъагъэм ащыщэу адыгэ лъэп-къым илIыкIо закъоу дафи, хъа-заб мыухыжыым ыуж 1945-рэ илъэсым мэлылфэгъум и 30-м (джары а мафэм зэхэ-хъэри зыкIытырагъэфагъэр) тидзэхэм шъхьафит зэрэшIы-жыгъэхэр къафэсIотагъ. Ащ дакIоу «Хьадэгъу лъэмыдж» зыфилоу стхыгъэ документаль-нэ повестым ипычыгъо техы-гъэу кIэлэегъаджэу, синыб-джэгъушIуштыгъэу Хьагъур Аскэр ипшъашъэу Блэгъожъ Ларисэ кIэлэеджакIохэм къа-ригъэгъэлъэгъуагъ.

Зэхэхэр зыщыхъыным рай-он тхыльеджэпIэ зэхэтым илIы-кIоу ШэхэлI Саидэ хъакIэу къафэкIуагъэхэм, кIэлэеджа-кIохэу усэхэм къяджагъэ-хэм тхыльхэмрэ сурэт зэфэ-шъхьафхэмрэ шIуфэс тхыль-хэр ягъусэхэу аритыгъэх.

ЛIЭХЪУСЭЖЪ
Хьаджэртбый.

СОЦИАЛЬНЭ ИОФЫГЪОХЭР

Спартакиадэ афызэхэщэшт

Адыгэ Республикэм IофшIэнымкIэ ыкIи социальнэ хэхъоныгъэмкIэ и Министерствэ икIэщакIоу жъоны-гъуакIэм и 22-м сэкъатныгъэ зилэ кIэлэцIыкIухэм спартакиадэ афызэхэщэшт. Ар щыкIошт Тэхъутэмы-кIое районым ит зыгъэпсэфыпIэу «Шапсыгъ» зыфи-лорэм.

Мурад шъхьалэу спартакиа-дэм изэхэщакIохэм яIэр Iоф-тхъабзэм зэреджагъэхэм нафэ

къешIы — «О узыфырикъужы-мэ — спортымкIи уатекIошт!» Зипсауныгъэ пыч фэхъугъэ

кIэлэцIыкIухэм щыIэныгъэм идэхагъэ, иIэшIугъэ нахъ зэ-хашIэным, ахэм яамал къы-хыштыр зэрэмымакIэр агу-рагъэIоным, Iофыгъо зэфэ-шъхьафхэм ахэлэжбэнхэм фэ-гъэгъэгъэхъанхэм спартакиадэр фытегъэпсыхьагъ.

Ащ дакIоу, къэралыгъо ыкIи общественнэ организациехэм

сэкъатныгъэ зилэ кIэлэцIы-кIухэм ягумэкIыгъохэм анаIэ нахъ тырарагъэдзэным, ахэм афэдэхэм япсауныгъэ къыкIи-мычыным, зыпкъ итыным пылъ организациехэм яIофшIэн нахъ гъэлъэгъыгъэным зэхэщакIохэр къыфэдэж, ащ щэгугъых.

Спартакиадэм хэлэжбэщтых илъэси 8-м къышегъэжыагъэу илъэс 18-м нэс зыныбжхэр. Командэ пэпчъ нэбгыри 10 хэ-тыщт, нэбгырэ пэпчъ зэнэкъо-

къу зауIэмэ ахэлэжбэн фи-тыщт. КIэлэцIыкIухэр зэнэкъо-кхуштых шашкэхэмкIэ, Iугаор хъурджанэм игъэфэгъэнымкIэ, дартсымкIэ, эстафетэми ахэм яамалхэр щаушэтыщт, нэмыкI лъэныкIохэмкIи ясэнауштыгъэ къагъэлъэгъон амал яIэшт.

Спартакиадэм хэлэжбэщтыхэм зэкIэми нэпэеплэ шIухъаф-тынхэр аратыштых.

ЖАКIЭМЫКЪО
Аминэт.

Гупшысацэхэм чъыгышхоу зыращыгъ

Иусэ сатыриплыхэм, сатыритлухэм ахэлъ ямышлыккэ гъэпсыклэхэм, игушылэ инхэм усэклошхо зэрашырэр, зэпыщыт гупшысэхэр зэрэзэпишлэжыхэр лэпэлсагъэу фальэгъугъ.

имыщыклагъэу, хэти шлоигъоу, тхылъыклэмккэ иеплтыклэхэр кышчырилотыкыгъ. Хэти акылыгъэ ин хэлъэу зэфэхысыжъ гъэшлэгъонхэр кышшыгъ. Ау зы тхыгъэ цыклым а зэккэ игъэфгъошлэ. Адыгэ драмтеатрэм иартисткау Уджыхъу Ма-

Чылэпхъэшлур кыхэккыжы. Тьдэ кыккыныгъа «шл» зыцлэ пстэур тапэккэ шылагъэхэм амыпхыгъагъэмэ, тьдэ кыккыныгъахэ усэкло-гупшысаклохэр лэужыр бжиблэу мыоу, лъэхъанхэм яклапсэхэр зэмыпхыгъагъэхэмэ?!

Непэ мы уахътэу тыхыхаклэм ыпэккэ бэшагъэу шылагъэ зэманым тпсэхэр зэрэщыпчъэхъу гъэм ишыхъат дэдэх акылышлэхэр, бзашлэхэр, чыжьэрыплэхэр, шлэныгъэ-гъомылэккэ ушыагъэхэр, губзыгъэхэр. Ахэр хэтрэ лъэпкыккы пльаплэх, шысэтыхыплэх — гъозэнэфых. Шыкур тэри, адыгэхэм, мы мафэхэм кьанэсыжъэу ащ фэдэ дэчхэр тилэхэш. Гумрэ шхъэмрэ зэфэгъэзагъэу, зэккэ-дэлу кыжъэу лэжъэныр хъарзынэба?! Джащ фэдэ амал зы-

Ахэмэд иунагъо кышчыхъугъ, шаплугъ. Къоджэ гурыт еджаплэр кызеухым Москва дэт Литературнэ институтэу Горькэм ыцлэккэ шытым шеджагъ. 1985-рэ илээсым «Ублаплэ»

рэу Хьаккэмыз Мирэ. Адыгэ литературэм адыгэ тхэкло-усэккэ чъэпхыгъэу Хьунэгэ Саидэ кызырэхъуцагъэр, непэрэ зэхэхэр ащ елгытыгъэу лъэпкэ мэфэккэу зэрэхъурэр

Усаклоу Хьунэгэ Саидэ игупшысэ шьоф хъоопщай: Цыфыр ыкли ар къэзыгъэшлыгъэ Дунаишхор шыпэрытых.

зыфиорэ тхылъ цыкклоу автор куп ятхыгъэхэр зыдэтхым Саидэ ирассказ заулэ дэхъагъ, ар Адыгэ тхылъ теджаплэм кышчыхаутыгъ. Ащ ыужыло, 1989-рэ илээсым, иапэрэ тхылъэу «Осепсыц», ащ кыккэлэтыккылоу «Гъашлэм илъагъохэр», «Макъэр шхъафит», «Лъэшлэгъуитлум ялъэ-

кылуагъ, пстэуми ащккэ къафэгъушлуагъ.

АР-м и Лъэпкэ театрэу Цэй Ибрахимэ ыцлэ зыхырым бэмышлэу Саидэ ытхыгъэ сценариэмккэ шагъэуцугъэ спектаклэу «Зиусхъаныр орэпсау!» зыфиорэм ипычыгъо лъэтегъэуцум егъэжаплэ фэхъугъ. Тхаклом лэккэлэ лэпэлсагъэри, къэзышыгъэ артистхэм якьулайныгъи ащ кыгъэнэфагъ.

Тхылъыклэмккэ апэрэ гушылэу кызылуагъэр зэлашлэрэ шлэныгъэлэжъэу Мамый Руслэан. Хьунэгэ Саидэ пчэгъу нэккэ кызырими гъэджагъэр, Къуекъо Налбый, Емыж Мулиэт, Шыхъэс Мухьдинэ, Ккэсэбэжъ Къэплъанэ ятхэккэ шапхъэ гум кыгъэккэу, етлани ежъ игушшысэккэ гъэшлэгъонккэ гу зылыуигъатэу зэрэщытыр кылуагъ. Игушылэ члэгъчлэлэ нэ-

Чылэпхъэшлур кыхэккыжы. Тьдэ кыккыныгъа «шл» зыцлэ пстэур тапэккэ шылагъэхэм амыпхыгъагъэмэ, тьдэ кыккыныгъахэ усэкло-гупшысаклохэр лэужыр бжиблэу мыоу, лъэхъанхэм яклапсэхэр зэмыпхыгъагъэхэмэ?!

Игушылэ пэпчэ шэбзэщэ кудыигъэм фэд.

лэккэлэхэм ащыц, сэ сишлэшылэккэ, Хьунэгэ Саидэ. Усэр, цыф ымышлэу, кыфаккы, гъогу зытырещэм ныбжыккэбзагъ. Ежъымы гу тыришлыхъагъ а мэкъэ ялым, ебгъуклуагъэп, шышынагъэп — лыгъэсыгъ. Игъорыгъоу гульагъэм илэ шлагъор кызылуккы ригъэжагъ. А мафэм шлуклае тешлэжыгъ, лъагъо агъотыгъ, ахэр игъо хъугъэх, шыуи, ли ашыгъ. Гупшысэр плур фэхъугъ, гушылэр ибысым зафэу.

Усаклоу Хьунэгэ Саидэ игушшысэ шьоф хъоопщай: Цыфыр ыкли ар къэзыгъэшлыгъэ Дунаишхор шыпэрытых. Ахэм псэ зыпыт пстэумэ яжыкышлэ хъупкэ ыкли шылэныгъэ лъэныкыуабэмккэ логыгъо-гупшысацэхэр кыашлэккыгъ. Етлани мэккэ-маккэу запхъуатэ, ахэхъо, заштэ, зэккэ зы хъужыхъэзэ, Усэр, Гупшысэр кыжъух.

Саидэ Красногвардейскэ районим ит къуаджэу Джамбэчы, Хьунэгэ Исхъакъ ыкьоу

Уапэккэ узыщэу, узыгъэгупшысэрэ тхаккы.

ем пэщэхэрэ прозэккэ тхыгъэ произведениитлур кызырэдэхъагъэр, ахэр гупшысэ куур зыщылорышлэхэу ылытагъ, шысэхэр кышчыгъэх. Тхылъыккэр адыгэбзэ къэбзэ ушыагъэккэ зэрэтыгъэр, гупшысэ куу зэрэщылэжыгъэр кыгъэ-тхыгъ, хэти, иланэ тельмэ, кышхъаплэнэу ылытагъ.

Филологие шлэныгъэхэмккэ докторэу, профессорэу Унэрэкъо Рае гушылэр лыгъэккэотагъ.

Усэккэ шыпккэр сыдигъоккы лъэхъаным ишылаккэ ыпэ итэу тхэрэр ары.

Усэхэм уатегушылэныр кыин дэдэу ылуагъ. Уатегушылэ хъумэ, ахэм ахэлъ махъэр, гъэшлэгъоныр мэккэдыжы. Усэккэ шыпккэр сыдигъоккы лъэхъаным ишылаккэ ыпэ итэу тхэрэр арэу зэрэщытыр ипсалъэ шыккыгъэтхыгъ, ахэм Саидэ зэрахылгытэрэр кылуагъ. «Уапэккэ узыщэу, узыгъэгупшысэрэ тхаккы», — ылуагъ. Усаклоу ренэу гупшысэм зери-лыгъыр, зэрэхэтыр Рае кыгъэтхыгъэ, Саидэ мы тхылъыккэмккэ адыгэбзэм купккэу хэлъымрэ шъэфэу илэмрэ кыгъэлэжъоныр фызышлэжыгъэу ылытагъ. Иусэ сатыриплыхэм, сатыритлухэм ахэлъ

иусэхэм узэрабытырэр, ахэр о кыплуагъэхэм фэдэу пшыщ зэрэхъуэрэр, о узэнымысыгъэ лъэныкыохэм уакыфагъэушлэу, шылэныгъэм хэлъ шъэфхэм узэрафаплурэр ары. Ипрозэ штэми, шыпккэм готэу узэригъэгъуазэрэр кылуагъ. Игушылэ пэпчэ шэбзэщэ кудыигъэм фагъэдагъ, иусэ сатырхэм гуапэ афэхъоу кыджагъэхэри ахэты.

Ипрозэ, апэдэдэ ытхыгъэгъэ «Къандис» зыфиорэм дунэе магическэ реализмэм ишыхъат осэшлуратыгъ. Зэрэусэккэ гъэшлэгъоныр, зымы зэрэфэмыдэр, дунаим ипчэгъу иуцозэ, анахъ хьын хылыгъэр — талан-

Зэрэусэккэ гъэшлэгъоныр, зымы зэрэфэмыдэр, дунаим ипчэгъу иуцозэ, анахъ хьын хылыгъэр — талантыр Саидэ кыгъэгъуна.

ямышлыккэ гъэпсыклэхэм, игушылэ инхэм усэккэлошхо зэрашырэр, зэпыщыт гупшысэхэр зэрэзэпишлэжыхэрэр лэпэлсагъэу фильэгъугъ. Саидэ итхылъ АР-м и Къэралыгъо премие ифэшъуашэу зэрэплъырэр кылуагъ.

Зэлашлэрэ сурэтышлэу Бырсыр Абдулахъ мэфэккымыккэ

тыр Саидэ кызыригъэгъуна-рэр кыгушылэагъэхэм клагъэтхыгъ. Адыгэ, лъэпкэ гупшысаккэр зэрэлэккэлъыр, джырэ охътэ кыныр гулкэ ришлыккэу, шлэныгъэ-акылыккэ филологие гупшысэм гъогу фыхыхыгъэу алытагъ.

Хьунэгэ Саидэ эссе ыкли монолог гъэшлэгъон 20 фэдиз ытхыгъ. Драматургиемы хэуцуагъ, кино 14-м сценарие ытхыгъ. Ытхыгъэр адыгэ лъэпкым иблэккыгъэ, инепэ, иккэ-ккэ мэфэккэ афэгъэхыгъэх. Лэпэлсагъэ хэлъэу ипшъэрылэ мыпсынккэу, ау ежъ кьабыл фэхъурэр зэшлэухы ыкли кыдыхъу. Саидэ унэгъо дахэ ил. Ишхъэгъусэ (ари ежъ фэдэ творческэ нэгъыр — Кукэнэ Мурат) зэхешлыккы. Лъэтегъэуцум хэлажъэхэрэм зэдырагъаштэу Саидэ итхылъыккэ АР-м и Къэралыгъо шлуклафтын тефэу алытагъ. Тапэккы творческэ гъэхъэгъэшхохэр ышылэ, зыщыц адыгэ лъэпкым ыцлэ раригъэлонэу, гушлогъуабэ ыпэ кыккынуу фэхохъугъэх.

**МАМАРЫКЪО
Нурет.**

**ТАЛЪЭКЪО Ислъам,
Шынджые еджаплъу
№ 24-м ия 8-рэ класс
щеджэ,**

**сочинениехэмкIэ
зэнэкъокъум
ятлонэрэ купым апэрэ
чыплэ кыщыхьыгъ.**

Сэ сыадыг

ыкIи ащ сырэгущо.

Сэ сыадыг, адыгэгур

сыбгъэ кыщытео.

Сэ сыадыг, сыбзэ

амыгъэлъапIэмэ сыгу къео.

Сэ сыадыг,

Урысыем сыщыщ,

Сэ сыадыг,

сыхэгъэгу сыринеуц.

ОЖЪ Аскэрбий.

Сэ сыадыг. СцIэр Ислъам, слъэкъуацIэр Талъэкъу. Тэхутэмькье районым ит къуаджэу Шынджые сыщепсэу. Яенэрэ классым сыщеджэ. СицIыкIугъом шегъэжъагъэу силъэкъ згъэлъапIэнэу, сырыгушхонэу сянэжъ, сянэ-сятэхэм сырагъэсагъ. Быдзыщэ фэбэ Iэшлум, кушъ ордэ мэкъэмэ дахэм, пшысэ гъэшIэгъонхэм ахэлъэу снадыгэ лъэпкъ ишэн-зекIуакIэхэм, ихэбзэ дахэхэм, илIыхъужь бланэхэм ягъэхъагъэхэм сянэжъ нэлъасэ сафишIыгъ. ИлIэситф сыныбжыгъ апэрэ адыгэ шъуашэр зысфадым. СыщIыкIугъ нахь мышIэми, а цыем сызэрэрыгушхоштыгъэр, сызэрэщыгушIуыщтыгъэр ныбжьи сщыгъушшэжыщтгъ. Ащ нахь згъашилоу, сыфэсакъэу шыгъын силагъэп. Нахь дахэ, нахь шыкIашлоу гъэпсыгъэ шъуашэ дунэешхом щашIэу сшIошъ хъуштыгъэп. Сынэгу кыкIэуцощтыгъэп нарт СаусырыкIо, нарт ШэбатныкIо, Хьатх Мыхъамэт. А шъуашэр сщыгъэу тиунэ сыкызыкIырэм, сыкызыуцухъэрэ дунаир нахь снэблагъэ хъуштыгъэ. Бзыу цыкIухэм сигушIуагъоу кызыдагощырэм фэдэу, ордэ чфыр кысфалощтыгъэ. Тыгъэри нахь шIэтэу, огури нахь къаргъоу кысшIошIыштыгъ. Сицагу, сиурам, сичылэ класэу Шынджый, сызыщапIоу, сызысцагъасэу си Адыгэ Республикэ афэдэ щымылэу сшIошъ хъугъэ.

Илъэхэр макIох, сизэхэшIыкIи нахь ин мэхъу. Сянэжъ кысфилуатэщтыгъэ пшысэхэм сэр-сэрэу сяджэныр сикIасэ хъугъэ. Тиадыгэ лъэпкъ хьышъэу пылтыр нахь куоу кызыгурылоу къэси силъэпкъ нахь сырыгушхоу сыхъугъ. Снадыгэ лъэпкъ цыф пэрытэу илэхэм яхьышъэ сырыгушхоу, щысэ-

техыплэу силэхэу непэрэ мафэм сыкъэсыгъ.

Мы дунаим цыф лъэпкъыбэ тет.

Лъэпкъ пэпчъ хэгъэгу иI. Снадыгэ лъэпкъ инэп, ау лъэпкъ инхэм янэкъокъун ылъэкIынэу амал иI: итарихъи бай, ичIыгуи гъэбжъу, ицIыфхэри шIагъох. Тэ, адыгэхэм, цыф зэхэтыкIэ-псэукIэ дэхэ дэдэ ижыкIэ кысщегъэжъагъэу тхэлъ. Охътабэ зэблэкIыгъ, щылакIэм бэрэ зызэблихъугъ, адыгэ хабзэм ишапхъэхэми зэхъокIыныгъэхэр афэхъугъэх. Ау сыдрэ уахти зэблихъун ымылэкIыгъэр адыгэмэ цыфыр зэрагъэлъапIэрэр, зэралыгъэрэр, зэрагъашлорэр, кIэкIэу къэплон хъумэ — адыгэ намысыр ары.

Адыгэм игъашIэ кырыкIуагъэм сызегупшысэкIэ, сымыгъэшIэгъон слъэкIырэп псаоу кызыэрэнагъэри. Урыс-Кавказ зеошхоу я XIX-рэ лIэшIэгъум щылагъэм адыгэхэр итэкъухъагъэ ышIыгъэх, хэгъэгу шъэныкIо фэдиным ахэр ащепсэх. Ау тыдэ зигъэзагъэми, сыд фэдэ лъэпкъ хэфагъэми, адыгэр адыгэу къэнжъы. Хымэ чIыгуми адыгэм илIыхъужьныгъэ, ицIыфыгъэ уасэ щафашIыгъ. Иорданием ипачыыхъагъэу Хъусенэ, ащ ыуж пачыыхъэ хъугъэ ыкIоу Алай иухъумакохэр адыгэх. Ащ кыеушыхъаты хымэ чIыгуми адыгэм илIыгъэ уасэу щыфашIыгъэр. Шам иухъумакохэм яминистрэ игуадзэу илъэс пчъагъэрэ Iоф зышIагъэри сэ силъэпкъэгъу. Француз генералым адыгэ пшъэжъыи цыкIоу ыщэфыгъагъэм шIэлэфэ илъэпкъ щыгъупшагъэп. «Уай-уай Айцэт» аригъэлуагъ: иIэдэбныгъэ, ицIыфыгъэ, идэхагъэ зыхэхэм уасэ афашIыгъ. Джащ фэдэу шысэу кыэпхыштыр бэ. Хэхэсэу псэхэхэ силъэпкъэгъухэм бзэри, шэн-зэхэтыкIэри чIанагъэхэп. Сянэ бэрэ кыIоу зэхэхэхы 1975-рэ илъэсым сятэжъэу, Лыбзыу Мэдинэ Иорданием кIуи мазэрэ кызыэрэтыгъагъэр. А уахътэм икIошхэм гъунэ имыIэу кырагъэлъэгъугъэм, кызыэрахъэклагъэм, кызырэагъэшIуагъэм шIэлэфэ игугъу

ышIыгъ. «Мазэр зы мафэ фэдэу, сыхэгъэгу симыкIыгъахэ фэдэу кысцагъэхъугъ. Ахэр лъэшэу бзэм фэсакъых, нидэлъфыбзэр дэдзыхы ашIырэр, фитыныгъэу яIэр зэрэмакIэзи», — ылоштыгъ. Сятэжъ лъэш дэдэу гушIоныгъи джы непэ амалэу тилэхэр кылыгъэгъужьыгъэхэмэ: чIыгушъым бэмэ кыагъээзжы, ныбжыкIэхэм унагъохэр щашIэ, лъэпкъым кыыхэхъо. Бэ тыхъумэ дэгъуба! А зэкIэмэ сэ сарэгущо.

Лъэпкъым ыцIэ аригъалоу, адыгэ пшынем ымакъэ чыжъэу ыгъэлоу, шъуашэм идэхагъэ аригъэлъэгъоу зы цыф ыцIэ къесло сшIоигъу. Ар Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и депутатэу КIэрмыт Мухъдин ары. Ащ зехищэгъэ ордэило-къэшхокIо ансамблэу «Нэф» зыфилорэм сэри сыхэтэу сыкышъо. Сигъусэх сшынахыжъэу Азэмати, сишъэогъу заули. Мухъдинэ илъэс къэс тилъэпкъэгъухэр зыщыпсэурэ хэгъэгухэм ащыщ горэм тецэ, концертхэр къащытэтых. Ансамблэр ежы имылькыкIэ егъэлажъэ, IэкIыб кыэралыгъохэр кызыэрэтыкIу-хъащтхэр ыпшъэ дэкIы. Лъэпкъ шэн-хэбзэ дахуу тилэм ихэгъэхон, адыгабзэм икIэухъумэн, тилъэпкъэгъухэр нахьышлоу зэрэшIэнхэм, ныбжыкIэхэм бзэр дэгъоу зэрагъэшIэным Мухъдинэ ишъыпкъэу ыуж ит.

Сызэрэадыгэм сырыгушхоу, адыгэ шъуашэр сщыгъэу ордэ чфым кышъо дахэкIэ сыкыдашъо зыхъукIэ, сыгу бгъэм дэмыфэу, бэрэ кытэжагъэхэу залым ини цыкIуи зэкIэ чIэхэхэм саIубыбэщтым фэдэу сыхъуштыгъ. ТикъэшъуакIэ агу зэрэрихырэм заригъэщы-лэщтыгъэп тилъэпкъэгъоу кытэплыхырэм, Iэгу кызыэрэтыгъеохэрэм гъунэ илагъэп. **Концерт ужым кыткIэлъырыхъэхэти, кызыэрэтыфэразэхэр кыыхэхэу, анэпсэхэр кытэкъохэу IаплI пытэу пытэу кыташэкIыштыгъ. А чIыплэм кыщызыгурылуагъ сыкызышъыхъугъэу си Адыгэ хэку шIу дэдэ зэрэслэгъурэр. Уичыл, уикъэра-**

лыгъу, уидунай зэрэуухъумэн фаер пытэу сыгу исыубытагъ. Кызыгурылуагъ сызэрэнасынышлор. Сэ сыхэгъэгу сышэпсэу, сыбзэ сырэгущыIэ, сичIыгу сырэкIо.

Лъэшэу сарэгущо тилъэпкъ идэхагъэ, тыбзэ ибайныгъэ, тишэн-хэбзэ-зэхэтыкIэхэм. Зэрэдунаеу ахэр языгъэшIагъэхэм ащыщ титхэкIо цIэрылоу МэщбэшIэ Исхъакъ. Апэрэ классым сисыгъ апэрэу МэщбэшIэ Исхъакъ итхылъ зысэлъэгъум. Мафэм еджаплэм сыкыкIыжыгъэу синэнэжъ нэку-нэпсэу сэлъэгъу. Сэ сыкыгулэжыгъ, хэта синэнэ гупсэ ыгу хэзыгъэкIыгъэр? Зи кысымылоу тхылъыр кыситыгъ, ащ тетхэгъагъ: «Мыжъошъхьал». Сэ ерэгъэ дэдэу сыкыеджагъ. «Ины ухъоу уиакыл кызыкIокIэ едж, сикIал», — кысилогъагъ. Ар сэ згъэцкIагъэ ыкIи кызыгурылуагъ синанэ зыфэгъыштыгъэр. Ащ лъэпкъым итарихъ, ищылэкIэ-псэукIэ, изэхэшIыкI, идунэееплкъэ итхыгъэхэм зафэу къащелуатэ. Ащ кызырылуагъэм нахь шыпкъэу, нахь дахуу кэпIожышъунэп:

Чыльэм сехыжъэу

сыкытехъажъэмэ

Сыхарэгъади сымидэхъун.

Хъухэщтэп яслоу,

сыбзэ ясхъожъэмэ,

А сыхъат дэдэм

сылIэжъымы хъун.

Мы гушыIэ кызырэтыкIохэмкIэ МэщбэшIэ Исхъакъ кыри-лотыкыгъ иадыгабзэ, илъэпкъ зэрафэшъыпкъэр, ахэм шIулъэгъоу афыриIэр зэрэлъэшыр.

Сызэрэадыгэм сыхэгущоу титарихъ чIылабэ кыыхэфагъ. Хэгъэгущоу, сянэ-сятэхэр кызырэтыкIохэу Советскэ Союзым нэмьц тегахIохэр кызытебанэхэм, ыпсэ емыблэжъэу ащ пэуцужыгъэхэм ащыщ силъэпкъэгъухэри. Андырхъоу Хъусенэ лIыхъужьныгъэу заом щызэрихъагъэр зэрэхэгъоу щашIэ. Ащ изакъоп, адыгэ шъолырым исэп зы цыф Нэхэе Даутэ, БжыхъэкIо Къымчэрые, Къош

Алай, ШIуцIэ Абубэчыр, Тхыгъушъэ Исмахылэ ацIэ кыепIомэ, якъэбар кыпфимы-Иотэнэу. Зэо мэшIуаеу лIыхъужьныгъэшхоу щызэрахъагъэм фэшI Адыгеим икIэлэ пIугъэхэм Советскэ Союзым и ЛIыхъужыщIэр къафагъэшъошагъ. Ахэм сэ сарэгущо!

Сэ сьеджакIу. Сызэрэджэрэм нэмькIэуи спортым лъэшэу сыпыл. Силъэпкъ агъэдахэу дышъэ хъарыфкIэ ацIэхэр тарихъым хатхагъэх батыр кIалэхэу, дунэе чемпионатыбэм ащытекIуагъэхэу Хъасанэ-къо Муратэ, Хъэпэе Арамбий, Лъэцэр Хъазрэт ыкIи нэмькIыбэм. Анахь спортивнэ зэнэкъокъу лъэшэу шыIэр Олимпиадэр ары. Ащи нэсынхэ алъэкIыгъ адыгэ кIалэхэу Чыржын Мухъарбий, Емыж Арамбий, Хъушт Аслъанбек. Непи гъэхъэгъэхохэр спортым щашIых си Тэхутэмькье район икIэлэ пIугъэхэм. Ахэр Джэстэ Вячеслав, ДжарымэкIо Азмэт, Нэщэ зшыхъэр ыкIи нэмькIхэр. Ахэми сэ сарэгущо ыкIи щысэтехыплэу силэх. Сэ сызыпылтыр баскетболыр ары, гъэхъэгъэ дэхэкIахэри силэх.

СичIыгу идэхагъэ, ибаиныгъэ гъунэнч. «Зыхэхыхъорэм хэкIы», — ало адыгэмэ. Тинешъэрэ мафэ зылэ илтыр тэры — ныбжыкIэхэр ары. ТичIыгу, тилъэпкъ зыгъэдэхэщтхэри, зыгъэбайштытхэри тэры. АщкIэ амалышIухэр шыIэхэ хъугъэ: чыжъэу умыкIоу тиуниверситетхэм сэнэхъатыбэкIэ апшъэрэ гъэсэнэгъэ ащыбгъотын плъэкIышты. Сэри еджаплэр кысыухымэ Мыекъуапэ, университетым сичIахъэ сшIоигъу. Сэ Мыекъуапэ сыгу рехъы ущеджэщтми, ущыпсэушты. Къэлэ дах, иурамхэр шъуамбгъох, къабзэх. Сызэрыгушхохэрэм зэу ащыщ къэлэ зэнэкъокъоу рекIокIыхэрэм хэгъэунэфыкIырэ чIыплэхэр ащ зэращиубытырэм. Сыд фэдэу даха драмтеатрэр! Ащ Iоф шызышIлэр артист цIэрылохэр! Ордэило-къэшхокIо ансамблэхэу «Налмэсыр», «Ислъамыер», адыгэ лъэпкъым икультурэ чыжъэу нэзыгъэсыхэрэр!

Мы зигугъу кысшыгъэу, сызэрэадыгэм сырыгушхоу сыщызыгъэлэрэ амалхэм ахэхъо зэпытынуу сыфай. Сыфай сэ тиныбжыкIэхэр зыфэсакыжыынхэу, кIэпыр, тутыныр, аркыыр IэкIыб ашIынхэу. Сыфай сэ тинидэлъфыбзэ агъэбзэрабзэу рыгушIэнхэу. Сыфай сэ тижъхэм шъэхэкIафэ афэтшIэу, шIулъэгъуныгъэр, гуфэбэныгъэр зэкIэмэ ате-кIоу, тIэ зэкIэдзагъэу, тызэгурылоу, мамырныгъэ тилэу тыпсэуным.

Тызэкъотмэ тылъэш, тызэкъотмэ тыин, тызэкъотмэ тыбай!

Сисочинение пхырыштыгъэ гушшысэхэр нахь игъэкIотыгъэу мы сатырхэу Къантемыр Тыркубий иусэу «Нидэлъфыбзэрымылужьмэ» зыфилорэм кыра-лотыкIынэу сэгугъэ:

О, мардж, сыадыг,

Тызэрэжъугъэубыт!

ПкIэу тилэр лъагэ хъушты,

ЗытымышIыжъымы пыут.

Адыгэ Республикэм лъэпкь ИофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тильэпкьэгъухэм адырIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жьугъэм иамалхэмкIэ и Комитет иунашъу

Адыгэ Республикэм лъэпкь ИофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тильэпкьэгъухэм адырIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жьугъэм иамалхэмкIэ и Комитет 2013-рэ илээсым гъэтхэпэм и 18-м ышIыгъэ унашъоу N 39-р зытетэу «2009-рэ илээсым тыгъэгъазэм и 28-м кыдагъэкIыгъэ унашъоу N 105-р зытетэу «Къольхъэ тын-Iыхыным ебэныжыгъэным пае Адыгэ Республикэм лъэпкь ИофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тильэпкьэгъухэм адырIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жьугъэм иамалхэмкIэ и Комитет ишэпхъэ правовой актхэмрэ ахэм япроектхэмрэ экспертизэ зэралышт Шыклэр ухэсыгъэным ехыIлагъ» зыфиIорэм зэхьокIыныгъэхэр фэшIыгъэнхэм фэгъэхьыгъэм» кIуачIэ имылэжьэу лъытэгъэным ехыIлагъ

Адыгэ Республикэм лъэпкь ИофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тильэпкьэгъухэм адырIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жьугъэм иамалхэмкIэ и Комитет 2013-рэ илээсым гъэтхэпэм и 18-м ышIыгъэ унашъоу N 39-р зытетэу «2009-рэ илээсым тыгъэгъазэм и 28-м кыдагъэкIыгъэ унашъоу N 105-р зытетэу «Къольхъэ тын-Iыхыным ебэныжыгъэным пае Адыгэ Республикэм лъэпкь ИофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тильэпкьэгъухэм адырIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жьугъэм иамалхэмкIэ и Комитет ишэпхъэ правовой актхэмрэ ахэм япроектхэмрэ экспертизэ зэралышт Шыклэр ухэсыгъэ-

ным ехыIлагъ» зыфиIорэм зэхьокIыныгъэхэр фэшIыгъэнхэм фэгъэхьыгъэр» хэбзэгъэуцугъэм зэрэдымыштэрэм кыхэкIэу **унашъо сэшIы:**

1. Адыгэ Республикэм лъэпкь ИофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тильэпкьэгъухэм адырIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жьугъэм иамалхэмкIэ и Комитет 2013-рэ илээсым гъэтхэпэм и 18-м ышIыгъэ унашъоу N 39-р зытетэу «2009-рэ илээсым тыгъэгъазэм и 28-м кыдагъэкIыгъэ унашъоу N 105-р зытетэу «Къольхъэ тын-Iыхыным ебэныжыгъэным пае Адыгэ Республикэм лъэпкь ИофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тильэпкьэгъухэм

адырIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жьугъэм иамалхэмкIэ и Комитет ишэпхъэ правовой актхэмрэ ахэм япроектхэмрэ экспертизэ зэралышт Шыклэр ухэсыгъэным ехыIлагъ» зыфиIорэм зэхьокIыныгъэхэр фэшIыгъэнхэм фэгъэхьыгъэм» кIуачIэ имылэжьэу лъытэгъэнэу.

2. 2013-рэ илээсым мэлъыфэгъум и 1-м кыщегъэжыгъэу мы унашъом кIуачIэ илэ мэхъу.

Комитетым итхьаматэу ШЪХЪЭЛЭХЪО Аскэр къ. Мыекъуапэ, мэлъыфэгъум и 1, 2013-рэ илээс N 42

Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ и Министерствэ иунашъу

Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ и Министерствэ 2012-рэ илээсым шышъхъэлум и 9-м ышIыгъэ унашъоу N 609-р зытетымрэ 2012-рэ илээсым шэкIогъум и 13-м ышIыгъэ унашъоу N 787-р зытетымрэ кIуачIэ ямылэжьэу лъытэгъэным ехыIлагъ

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2013-рэ илээсым мээзем и 19-м ышIыгъэ унашъоу N 32-р зытетэу «Къэралыгъо фэIо-фашIэхэр зэрагъэцкIэрэ административнэ регламентхэр Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ игъэцкIэкIо кьулыкъухэм кызырэхыхырэ ыкIи зэраухэсырэ Шыклэм иа I-рэ раздел иа I-рэ пункт зэхьокIыныгъэ фэшIыгъэным фэгъэхьыгъэ» зыфиIорэм диштэу гъэпсыгъэным фэшI **унашъо сэшIы:**

1. Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ и Министерствэ мыщ фэдэ иунашъохэм кIуачIэ ямылэжьэу лъытэгъэнэу:

1) 2012-рэ илээсым шышъхъэлум и 9-м ышIыгъэ унашъоу N 609-р зытетэу «Цыфхэм яIэзэгъэным,

жэрыIокIэ ыкIи тхыгъэкIэ закызырафагъазэхэрэм игъом ыкIи икъоу ахэплэгъэным, Урысые Федерацием ихэбзэгъэуцугъэ шыгъэнэфэгъэ пIалъэхэм унашъохэр штэгъэнхэм ыкIи джэуап ятыжыгъэным атегъэпсыхъэгъэ къэралыгъо фэIо-фашIэхэр гъэцкIэгъэнхэм пае Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ и Министерствэ и Административнэ регламент ухэсыгъэным ехыIлагъ» зыфиIорэм;

2) 2012-рэ илээсым шэкIогъум и 13-м ышIыгъэ унашъоу N 787-р зытетэу «Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ и Министерствэ 2012-рэ илээсым шышъхъэлум и 9-м ышIыгъэ унашъоу N 609-р зытетэу «Цыфхэм яIэзэгъэным, жэрыIокIэ ыкIи тхыгъэкIэ закызырафагъазэхэрэм игъом

ыкIи икъоу ахэплэгъэным, Урысые Федерацием ихэбзэгъэуцугъэ шыгъэнэфэгъэ пIалъэхэм унашъохэр штэгъэнхэм ыкIи джэуап ятыжыгъэным атегъэпсыхъэгъэ къэралыгъо фэIо-фашIэхэр гъэцкIэгъэнхэм пае Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ и Министерствэ и Административнэ регламент ухэсыгъэным ехыIлагъ» зыфиIорэм зэхьокIыныгъэхэр фэшIыгъэнхэм фэгъэхьыгъэм».

2. Заштэрэ мафэм щегъэжыгъэу мы унашъом кIуачIэ илэ мэхъу.

Министрэу МЭРЭТЫКЪО Рустем къ. Мыекъуапэ, мэлъыфэгъум и 12, 2013-рэ илээс N 246

Адыгэ Республикэм ИофшIэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкIэ и Министерствэ иунашъу

Гухэлъ гъэнэфагъэ зилэ ведомствэ программэу «Адыгэ Республикэм щыпсэухэрэр социальнэу зыухъумэхэрэ учреждениехэм мылькIуэмкIэ ыкIи техникэмкIэ язытет нахьышIу шыгъэныр, 2013 — 2015-рэ илээсхэм социальнэ мэхъанэ зилэ Иофтхъэбзэ заулэ зехъэгъэныр» зыфиIорэм зэхьокIыныгъэхэр фэшIыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Законэу 2012-рэ илээсым тыгъэгъазэм и 14-м аштагъэу N 140-р зытетэу «2013-рэ илээсымкIэ ыкIи 2014-рэ, 2015-рэ илээсхэм ячэзыу пIалъэкIэ Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет ехыIлагъ», Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2008-рэ илээсым шышъхъэлум и 14-м ышIыгъэ унашъоу N 145-р зытетэу «Гухэлъ гъэнэфагъэ зилэ ведомствэ программэхэр кызырэхыхырэ, зэраухэсырэ ыкIи зэрагъэцкIэрэ Шыклэм ехыIлагъ» зыфиIохэрэм адиштэу **унашъо сэшIы:**

1. Адыгэ Республикэм ИофшIэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкIэ и Министерствэ 2012-рэ илээсым шышъхъэлум и 31-м ышIыгъэ унашъоу N 212-р зытетым игуадзэу «Гухэлъ гъэнэфагъэ зилэ ведомствэ

программэу «Адыгэ Республикэм щыпсэухэрэр социальнэу зыухъумэхэрэ учреждениехэм мылькIуэмкIэ ыкIи техникэмкIэ язытет нахьышIу шыгъэныр, 2013 — 2015-рэ илээсхэм социальнэ мэхъанэ зилэ Иофтхъэбзэ заулэ зехъэгъэныр» зыфиIорэм гуадзэм диштэу зэхьокIыныгъэхэр фэшIыгъэнхэм.

2. Къэбар-правовой отделым ипашэу О.В. Долголенкэм:

— мы унашъор Адыгэ Республикэм ИофшIэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкIэ и Министерствэ исайтрэ Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ игъэцкIэкIо кьулыкъухэм яофициальнэ Интернет-сайтрэ аригъэхъанэу;

— гъэзетхэу «Советскэ Адыгейм», «Адыгэ макъэм», мазэ къэс кыдэкIырэ тхылъэу «Адыгэ Рес-

публикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхъугъоягъэхэр» зыфиIорэм къащыхаутыным пае мы унашъор аIэклигъэхъанэу.

— Урысые Федерацием ишъолъырхэм яшэпхъэ правовой актхэм яфедеральнэ регистрэ хагъэхъаным пае Урысые Федерацием юстициемкIэ и Министерствэ Адыгэ РеспубликэмкIэ и ГъэлорышIапIэ мы унашъор Iэклигъэхъанэу.

3. Мы унашъор зэрагъэцкIэрэм гъунэ лъысфынэу сшъхъэкIэ зыфэсэгъазэ.

Министрэу Наталья ШИРОКОВА къ. Мыекъуапэ, гъэтхэпэм и 12, 2013-рэ илээс N 44

Адыгэ Республикэм ИофшIэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкIэ и Министерствэ иунашъу

Адыгэ Республикэм ИофшIэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкIэ и Министерствэ 2013-рэ илээсым щылэ мазэм и 24-м ышIыгъэ унашъоу N 14-р зытетэу «Сабыибэ зэрыс унэгъо ныбжыкIэхэу чIыпIэ зэжъу ифагъэхэм 2013 — 2015-рэ илээсхэм зэтыгъо ахъщэ IэпыIэгъу зэралэклагъэхъащтым ехыIлагъ» зыфиIорэм зэхьокIыныгъэхэр фэшIыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

Сабыибэ зэрыс унэгъо ныбжыкIэхэм зэтыгъо ахъщэ IэпыIэгъу зэраратырэ шыклэм хэбзэ икъу хэлъхъэгъэным тегъэпсыхъагъэу **унашъо сэшIы:**

1. Адыгэ Республикэм ИофшIэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкIэ и Министерствэ 2013-рэ илээсым щылэ мазэм и 24-м ышIыгъэ унашъоу N 14-р зытетэу «Сабыибэ зэрыс унэгъо ныбжыкIэхэу чIыпIэ зэжъу ифагъэхэм 2013 — 2015-рэ илээсхэм зэтыгъо ахъщэ IэпыIэгъу зэралэклагъэхъащтым ехыIлагъ» зыфиIорэм мыщ фэдэ зэхьокIыныгъэхэр фэшIыгъэнхэм:

1.1. А 1.2-рэ пунктм хэт гушIэхэу «Адыгэ Республикэм ИофшIэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкIэ и Министерствэ ИофшIэнымкIэ ыкIи цыфхэр социальнэу ухъумэгъэнхэмкIэ ичIыпIэ кьулыкъухэм ателытагъэу» зыфиIохэрэр гушIэхэу «Адыгэ Республикэм икъэралыгъо учреждениехэу цыфхэм ясоциальнэ фэIо-фашIэхэр зыгъэцкIэхэрэм атегъащэгъэу» зыфиIохэрэмкIэ зэблэхъугъэнхэм;

1.2. Я 3-рэ пунктм хэт гушIэхэу «Адыгэ Республикэм ИофшIэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкIэ и Министерствэ ИофшIэнымкIэ ыкIи цыфхэр социальнэу ухъумэгъэнхэмкIэ ичIыпIэ кьулыкъухэм япашэхэм» зыфиIохэрэр гушIэхэу «Адыгэ Республикэм икъэралыгъо учреждениехэу цыфхэм ясоциальнэ фэIо-фашIэхэр зыгъэцкIэхэрэм япашэхэм» зыфиIохэрэмкIэ зэблэхъугъэнхэм.

2. Мы унашъом зыкIатхэхэрэм щегъэжыгъэу мэфитфым кыкIоцI къэбар-правовой отделым ипашэу О.В. Долголенкэм:

— мы унашъор Адыгэ Республикэм ИофшIэнымрэ социальнэ хэхьоныгъэмрэкIэ и Министерствэ исайтрэ Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ игъэцкIэкIо кьулыкъухэм яофициальнэ Интернет-сайтрэ аригъэхъанэу;

— гъэзетхэу «Советскэ Адыгейм», «Адыгэ макъэм», мазэ къэс кыдэкIырэ тхылъэу «Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхъугъоягъэхэр» зыфи-

Иорэм къащыхаутыным пае мы унашъор аIэклигъэхъанэу.

— Урысые Федерацием ишъолъырхэм яшэпхъэ правовой актхэм яфедеральнэ регистрэ хагъэхъаным пае Урысые Федерацием юстициемкIэ и Министерствэ Адыгэ РеспубликэмкIэ и ГъэлорышIапIэ мы унашъор Iэклигъэхъанэу.

3. Официальнэу кызыхаутырэ мафэм щегъэжыгъэу мы унашъом кIуачIэ илэ мэхъу ыкIи 2013-рэ илээсым щылэ мазэм и 1-м кыщегъэжыгъэу правэм ыльэныкьокIэ азыфагу илэ хъугъэ зэфыщытыкIэхэм альэлэсы.

4. Мы унашъор зэрагъэцкIэрэм гъунэ лъысфынэу сшъхъэкIэ зыфэсэгъазэ.

Министрэу Наталья ШИРОКОВА къ. Мыекъуапэ, мэлъыфэгъум и 11, 2013-рэ илээс N 74

ДУНЭЕ ФЕСТИВАЛЬ-ЗЭНЭКЪОКЪОУ «АДЫГЕИМ ИЖЪОГЪОЖЪЫЕХЭР»

Тамэ кыюзытырэр пщыгъупшэштэп

Дунее фестиваль-зэнэкъокъоу «Адыгеим ижъогъо-жъыехэр» ятфэнэрэу тыгъуасэ Мыекъяупэ кышчызэ-луахыгъ. Абхъазым, Грузием, Польшэм, Молдовэм, Румынием, Украинэм, Адыгеим, Адыгэ къралыгъо университетымрэ Мыекъяопэ къралыгъо технологи-ческэ университетымрэ ащеджэхэу IэкIыб хэгъэгухэм къарыкыгъэхэр зэхэхэм хэлажъэх.

Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэ игуадзэу Алексей Петрусенкэр ти Лышхъэу Тхьаклушынэ Аслъан, Правительствэм ацIэкIэ Дунее фестивалым кърэлуагъэхэм къафэгъушлуагъ. Урысыем культурэмкIэ и Министерствэ, АР-м культурэмкIэ и Министерствэ, АР-м лъэпкъ культурэмкIэ и Гупчэ зэхашэгъэ фестивалым хэлажъэрэмэ ясэнаущыгъэ кызылуахынэу, гъэхъагъэхэр ашIынхэу афилуагъ, АР-м культурэмкIэ иминистрэу Къулэ Мухъамэд, нэмыкIхэри зэхэхэм кышчыгъушIагъэх. Зэнэкъокъухэзэ яшIэ-

Фестиваль-зэнэкъокъум кърэлуагъэхэр жьоныгъуакIэм и 14-м Адыгэ Республикэм и Лъэпкъ музей рагъэблэгъагъэх. АР-м культурэмкIэ иминистрэ игуадзэу ШъэуапцIэкъо Аминэт, республикэм лъэпкъ культурэмкIэ и Гупчэ идиректорэу Къулэ Амэрбий, нэмыкIхэри бысымхэм ацIэкIэ хьакIэмэ апэгъокIыгъэх. Адыгэ шъуашэкIэ фэпэгъэ тиныбжыкIэхэм фестивалым хэлажъэрэмэ щыгъу-пастэр апагъохыгъ. Адыгэ къашъокIэ рагъэжъэгъэ джэгум тимылъэпкъэгъухэри щыуджыгъэх. ШъэуапцIэкъо Аминэт зэхэхэм кызырэрэщилуагъэу, орэ-дым, къашъом, мэкъамэм зэфы-щэгъэ ныбжыкIэхэр нэлуасэ зэфэхъугъэхэ кыдыеп. Ащ фэдэ зэхэхэм лъэпкъ зэфыщыты-кIэхэр ащэпытэх.

АР-м и Лъэпкъ музей иЮфы-шIэхэу Тэу Аслъан, Сихъаджэ-кыо Иринэ, ХьокIо Алым кърэ-гъэлъэгъонхэу музейм кышчы-зэлуахыгъэхэм, анахъэу тирес-публикэ ехылагъэхэм, афэгъэ-

хыгъэ кърэбархэр хьакIэхэм къафалотагъэх.

ЖьоныгъуакIэм и 15-м фести-валь-зэнэкъокъур «Налмэ-сым» и Унэ кышчызэлуахыгъ.

ФУТБОЛ. ЯТIОНЭРЭ КУПЫР

«Юностым» щешIэшт

«Таганрог» Таганрог — «Зэкъошныгъ» Мыекъяупэ — 2:0. ЖьоныгъуакIэм и 11-м Таганрог щызэдешлагъэх. Зезыщагъэхэр: К. Черный — Москва, А. Орел — Кропоткин, Д. Степаницев — Воронеж. «Зэкъошныгъ»: Макоев, Нечукин, Мыкьо, Емкъужь, Кузнецов (Винников, 76), Жегулин, Абаев, Нартиков (Меркитян, 82), Натхьо (Кокорев, 61), Къонэ (Ешыгуау, 66), Лучин. Къэлапчъэм Iэгуаор дзэйдзагъэхэр: Решетников, 65 (пенальтикIэ), Валуйский, 90.

Купым зэрэщешIагъэхэр

«Торпедо» — «Олимпия» — 2:1, «Черноморец» — СКА — 3:0, «Ангушт» — «Мэщыкью» — 2:0, «МИТОС» — «Славянский» — 0:0, «Энергия» — «Биолог» — 0:2, «Астрахань» — «Дагдизель» — 2:0, КТГ — «Волгарь» — 1:1.

ЧыпIэхэр зэтэгъапшэх

1. «Торпедо» — 57
2. «Черноморец» — 56
3. «Ангушт» — 54
4. «Астрахань» — 53
5. «Мэщыкью» — 47
6. «Таганрог» — 46
7. «Дагдизель» — 43
8. «Биолог» — 39
9. «Алания-Д» — 39

10. «Славянский» — 37
11. «МИТОС» — 35
12. «Энергия» — 34
13. «Зэкъошныгъ» — 31
14. КТГ — 27
15. «Олимпия» — 23
16. «Волгарь» — 20
17. СКА — 6.

«Зэкъошныгъэр» непэ Мыекъяупэ щешIэшт. Ставрополь краим икомандэу КТГ-м тифутболистхэр стадионэу «Юностым» щылуагъэх. ЕшIэгъур пчы-хэм сыхъатыр 6-м аублэшт.

Нэкубгъор зыгъэхъазыргъэр ЕМТЫЛЬ Нурбий.

Зэхэзыщагъэр
ыкIи кыдызэ-
гъэкIырэр:
Адыгэ Республи-
кэм лъэпкъ
ЮфхэмкIэ, IэкIыб
къралхэм ащы-
псэурэ тилъэп-
къэгъухэм адырIэ
зэпхыныгъэхэмкIэ
ыкIи кърбар
жъугъэм иамал-
хэмкIэ и Комитет
Адресыр: ур. Кре-
стьянскэр, 236

Редактор
шъхьалэр
ДЭРБЭ
ТИМУР

Редактор
шъхьалэм
иапэрэ гуадзэр
МЭШЛЭКЪО
Саид

Редактор
шъхьалэм
игуадзэр —
пшъэдэкIыжъ
зыхъыр
секретарыр
ХЪУРМЭ
Хъусен

Редакциер
зыдэшыIэр:
385000,
къ. Мыекъяупэ,
ур. Первомайскэр,
197.
Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шъхьалэм
иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,
редактор гуадзэр-
пшъэдэкIыжъ зы-
хъыр секретарыр:
52-16-77.
E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъаты-
гъэр:
Урысые Федерацием
хэутын ЮфхэмкIэ,
телерадиокезэтын-
хэмкIэ ыкIи зэлы-
IэсыкIэ амалхэмкIэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чыпIэ гъэлары-
шIапI, зэраушыхъа-
тыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъяупэ,
ур. Пионерскэр,
268

Пчъагъэр
4004
Индексхэр
52161
52162
Зак. 1349

Хэутыным
узщыкIэтхэнэу щыт
уахътэр
Сыхъатыр 18.00
ЗыщыкIэтхэгъэхэ
уахътэр
Сыхъатыр 18.00